PROLETAREC JE DELAVSKI LIST ZA MISLEČE ČITATELJE

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze in Prosvetne Matice

OFFICIAL ORGAN OF J. S. F. AND ITS EDUCATIONAL BUREAU

ŠT.—NO. 2135. Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., October 13, 1948. Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. 618 LETO—VOL. XLIII.

REAKCIJO PODPIRAMO – ČEMU?

Irving Pflaum ni radikalec. Piše v dnevnik Chicago Sun-Times, ki ga lastuje multimilijonar Marshall Field.

Vendar pa Irving Pflaum priznava, da naša demokracija ni kar tako demokracija.

Na primer, podpiramo španske fašiste na celi črti. Sploh da vzdržujemo fašizem kjerkoli na svetu. Njegov članek je objavljen v omenjenem listu v nedeljski številki dne 10. oktobra.

Pravi med drugim, da smo podpirali savojsko dinastijo v Italiji — in da s tem nismo dosegli drugega kakor polom.

Savojska dinastija je po ameriški zaslugi dobro preskrbljena — ni ji sile in vsa družina živi v udobju na stroške naših davkoplačevalcev.

Morda se naši čitatelji še spominjajo, kako je naša vlada celo pod Rooseveltom dvorila Habsburžanom.

Irving Pflaum pravi, da nismo s podpiranjem savojske dinastije ničesar dosegli. Propadla je.

Niti nismo uspeli v vojni proti grškim gerilcem. Milijardo ali kaj takega smo že potrošili proti njim — a kar naenkrat pa grška vlada v Atenah pravi, da je gerilcev sedaj več kot pa jih je bilo pred ameriško intervencijo.

Ameriški "eksperiment" v Grčiji je ogromen fiasko. Velik polom.

Čemu Zedinjene države toliko trošijo za reševanje kraljev?

Grški kralj ni Grk. Bil je Grčiji usiljen. Prav tako kot razni drugi "kralji", ki so bili "poslani" balkanskim in drugim deželam od takozvane zapadne demokracije.

Tudi Albaniji se je tako zgodilo.

Sedaj naša vlada dela na vso moč za obvarovanje fašizma v Španiji. Čemu?

Zato, ker je v borbi zoper takozvano komunistično nevarnost.

Trumanova administracija verjame v "free enterprise". Pa ji je fašizem na Španskem kar všeč. Kajti tam je gospodarica katoliška cerkev in ona veruje v svetost privatne svojine prav tako kakor Wall Street.

Zakaj je nam treba plačevati "date" princesam grškega dvora?

Čemu vzdržujemo angleški dvor?

In podpiramo fašistično Portugalsko?

In kdo — mislite — da vzdržuje bivšega jugoslovanskega kralja?

In kdo diktatorja Čiang Kaiška v Aziji?

Ter naciste v Nemčiji?

Ali ameriški volilci o tem kaj vedo? Nič! Časopisje, ki ga čitajo je posest zelo majhne skupine ljudi. Radio lastuje monopol. Delavski tisk je vsled tega zasenčen. In vrh tega so unije pod vodstvom reakcionarjev in zaat v tej deželi nimamo in še dolgo ne bomo imeli pravega delavskega gibanja.

Sklad pet tisoč dolarjev mora biti zbran čimprej

Pod naslovom nekaj o naših stvareh je omenjeno, kako smo pričeli s kampanjo v tiskovni sklad Proletarca. Cilj je $5000. In ga bomo dosegli.

Prošli petek, v soboto in v nedeljo je prišlo v naš urad mnogo naših prijateljev iz Clevelanda. Prišli so na slavnost 45-letnice društva Slavije št. 1 SNPJ. In vso so izjavili, da bo Proletarec še izhajal. Tudi v tiskovni sklad so prispevali. Med njimi Rose Jurman $20. Njihova imena bodo v izkazu čim bo urejen.

Kot že omenjeno, je društvo Slavija bilo med prvimi, ki se je odzvalo na naš klic za obvarovanje tega lista in mu prispevalo $100 v tiskovni sklad.

Dobili smo že mnogo pisem od naših ljudi, ki nam vsi zagotavljajo, da "nič se bati".

In se tudi ne bojimo. Samo dela je več kot pa ga moremo zmagovati.

Tu so priredbe, seje, volilna kampanja za progresivno stranko, ta petek imamo shod zanjo na naši zapadni strani v Chicagu, na kateri nastopita Wallace in Taylor — imamo agitacijo za napolnitev dvorane, ko pridejo sem Detroitčani vprizoriti dramo "Svet brez sovraštva" — torej smo zaposleni zares in to je prav.

Kajti ljudje, ki so neaktivni, ne vedo, kaj je življenje. In brez aktivnosti ni napredka—pa najsibo na naši ali pa na katerikoli drugi strani.

Glede sklada za kritje dolga, ki ga ima Proletarec v tiskarni, so nam že mnogi pisali in tudi prispevali.

Pismo, ki smo ga prejeli, je priobčeno v tej številki.

Prejeli smo nekaj dopisov proti snovateljem takozvanega demokratičnega slovenskega lista, a zaradi njih "ostre" vsebine jih ne bomo priobčili. Ravno tako ne dopisa, oziroma osebnega pisma J. L. iz Johnstowna, ker je jako napet in precej psovk je v njemu.

To je potrebno omeniti v interesu sporazuma. Kajti nam ni za boj med brati.

Na čitatelje, ki so člani SNPJ, apeliramo, da pomagajo v društvih v naši kampanji k zbiranju fonda v tiskovni sklad.

In na naročnike, ki ste prejeli pisma, z nabiralnimi polami vred, da sodelujejo.

V urad bo prišlo mnogo vzpodbudnih pisem. In poleg njih pa tudi taka, ki bodo ogabna. Zadnjič, ko smo se obrnili na društva SNPJ za podporo, je bilo tik po prvi svetovni vojni. Prvi odziv, ki smo ga prejeli, je bila karta, "demand ten", namočena v jajčjem rumenjaku in pa z enako pomako namočeno pismo, ki se ga ne bi moglo objaviti — tako surovo je bilo.

Veliko sovražnikov je imel Proletarec takrat. A ob enem tudi dovolj prijateljev, da smo ga oteli, kakor ga bomo tudi sedaj.

Tri leta delovanja Združenih narodov

Državni department in druge agencije bodo izdale ob priliki tretje obletnice Združ. narodov pregled triletnega dela te mednarodne mirovne organizacije, ki šteje 58 članic-držav. Dan Združ. narodov bo obhajan 24. oktobra, toda pamflet državnega departmenta je že sestavljen in v njem vidimo zapisano, "da je vsebina pripovest ali zgodba pioniranja za mir," "... to je zgodba stalnega napredka navzlic velikim težavam..... Da je temu tako se je izkazalo prav kmalu po objavi pregleda, ki ga je sestavil državni urad. Nekatere države Z. N. so se pokazale v dramatični luči, ko je bil umorjen grof Bernadotte, posredovalec Z. N. za Palestino. Bil je prvi vidni mučenik idealov Združ. narodov. Zatem je prišla do viška berlinska kriza.

Taki dogodki, kakor resni konflikti in zastoji v razgovorih Z. N., posebno na političnem polju, zasenčijo počasen toda stalen napredek organizacije kot take. Za vsemi razglašenimi spori in nesporazumi obstajajo posamezni organi te organizacije, sestoječi iz predstavnikov nekaterih ali pa vseh priključenih dežel in ti organi delujejo za rešitev problemov, ki obsegajo celotno polje mednarodnih odnosov — političnih, ekonomskih, socialnih in humanitarnih.

Tekom svojega kratkega obstoja so Zdr. narodi obravnavali kakih dvanajst večjih sporov in problemov. Ko pa presojamo uspehe ali neuspehe ter prizadevanja za mir, moramo vedeti, da so bili Zdr. narodi določeni, da mir ohranijo, ne da ga zgradijo. Pri tem vemo, da še vedno ni sklenjen mir z Nemčijo in Japonsko. V svrho reševanja političnih problemov moramo vedeti, da je bila poslana komisija na Balkan, v Korejo, v Palestino, Indonezijo in v Indijo. Vladam je bilo pogosto naročeno, naj podvzamejo določene korake ali pa ne, kakor je že zahtevala situacija. V mnogih slučajih so bili ukazi U. N. vzeti na znanje. Seveda je izravnave političnih sporov ovirala pravica veta v Varnostnem svetu. Listina U. N. daje peterim velesilam, Zed. državam, Veliki Britaniji, Franciji, Rusiji in Kinipravico vetiranja v Varnostnem svetu. Radi tega je pogosto pritegal mnogo pozornosti ravno V. S., dasi je znano, da je tudi generalna skupščina Z. N. velikega in važnega pomena, ker se na njenem zasedanju razčistijo mnoga svetovna vprašanja ter izmenjajo različni pojmi in naziranja.

Za kontrolo atomske sile še ni bil osvojen noben mednarodni plan, skrbne in obširne študije tega vprašanja v komisiji za atomsko silo, pa so vodile do boljšega razumevanja znanstvenih in političnih faktorjev v zadevi atomske kontrole. Tudi z vspostavitvijo Poverjeniškega sveta so Zdr. narodi na tem, da polagoma udejstvijo načelo pravic za ljudstva živeča v nesamostojnih predelih sveta, kar pomeni,

(Konec na 4. strani)

Vprašanje Koreje je važno, a je ostalo daleč v ozadju

Japonska prihaja s pomočjo Amerike nazaj na azijsko celino. — Sovjetska unija za neodvisno Korejo, ki naj bo zgrajena po njenem vzoru

Ko je na Daljnem vzhodu mrknilo v vojni vihri krvavordeče sonce, simbol japonskega cesarstva, in so bile poražene mikadove armade, pregnane z azijske celine, so Korejo zasedle zmagovite vojske zaveznikov. Severni del dežele so zasedli Rusi, južni del pa Američani. Koreja je bila tako rešena japonskega jarma, a s tem se Korejcem vremena še niso zjasnila. Nad nje so prišle nove nadloge: lakota, gospodarski razkroj, politične zmede, teror in korupcija. Razmere v Koreji slika ameriški pisatelj Youngshill Kang, ki je preživel poldrugo leto v južnem delu dežele, zasedene po ameriški vojski, v jako temnih barvah.

Za teror, ki vlada v Koreji, — pravi pisec med drugim — ne smemo grajati samo ameriške vojaške uprave, temveč so zanj v prvi vrsti odgovorni nekateri politični voditelji, ki so prevarili lastni narod kakor tudi poveljstvo ameriške vojske. Del odgovornosti odpade na ameriške misijonarje, ki so kot svetovalci vojaških oblasti nespametno pripomogli, da so prišli do oblasti reakcionarji. Mnogi med njimi so prej z vnemo sodelovali z Japonci, sedaj pa bogatijo s 'sodelovanjem' z Američani. Del krivde nosi končno tudi zunanje ministrstvo Zed. držav, ki določa smernice politike vojaške uprave na Koreji. Vojaška uprava bi sicer lahko popravila zlo, ki ga povzroča začasna vlada Koreje, toda ne stori tega, ker se je nespametno obvezala, da ne bo posegala v notrenje zadeve dežele.

Na Koreji vlada lakota, ljudstvo na splošno hudo strada. Izjemo v tem pogledu tvorijo le politiki in izsiljevalci. V severnem delu Koreje, ki se razprostira severno od 38 vzporednika in ki ga imajo zasedenega Rusi, živi 9 milijonov prebivalcev. Tu se nahajajo vsa rudna bogastva, tu so osredotočeni vsi viri električne energije, tu so najboljša ribiška lovišča v deželi. Toda vojaška zasedbena meja onemogoča prebivalcem severnega dela dežele vsako zamenjavo blaga z južnim delom, ki je izrazito poljedelskega značaja.

Stiska za živila je velika in riž, glavna hrana Korejca, je tako strogo racioniran, da ga odpade v mestih na vsako družino okoli 20 kg na leto. Sicer se riž prodaja večinoma na črni borzi po oderuških cenah, pa tudi tu ga je že v pomladnih mesecih začelo primanjkovati, tako da bodo morali milijoni ljudi še več mesecev trpeti črno lakoto, kajti nova žetev riža je bila šele v septembru.

Po politični opredelitvi so Korejci na severu pretežno levičarji, na jugu pa pretežno desničarji, odnosno pripadniki zmernih političnih struj, ki jim pa odrekajo pravico do kakršne koli javne propagande in so zaradi tega, isto tako kot komunisti, prisiljeni delovati podtalno. Preganjajo jih kot komuniste, čeprav so v bistvu samo nasprotniki samopašne diktatorske vlade. Zaradi tega jih zapirajo in mučijo ali pa kar enostavno morijo. Naravno je, da pridobivajo komunisti med temi ljudmi čim več pripadnikov. Ustrahovalne metode začasne vlade se najbolje zrcalijo v dejstvu, da je komisija Združ. narodov, ki je imela pokroviteljstvo nad zadnjimi volitvami, sama pripoznala, da so svobodne volitve v takšnih razmerah skoro nemogoče. Mogotci začasne vlade in njihovi prijatelji, ki so si izrabljajoč ameriško vojaško vlado nagrabili ogromna bogastva, bi pri svobodnih volitvah gotovo propadli. V Seoulu, glavnem mestu Koreje, sme na pr. vsak Korejec po zakonu imeti le samo eno hišo, v resnici pa jih imajo po več. Neki visok uradnik jih ima kar dvanajst, vsako pod drugim imenom. Neki drugi politični mogotec si je v istem kratkem razodblju "prihranil" več milijonov dolarjev. Njegov prijatelj, trgovec, si je nagrabil ogromno premoženje s prodajo raznega blaga, ki ga je zapustila japonska vojska. Mož je to blago prodajal z dvanajsttisočkratnim dobičkom. Sploh je vsakomur, ki ima kakega prijatelja v vladi, odprta pot do sličnih "zaslužkov".

Koreja ima samo okoli 4 milijone akrov riževih polj, ki tvorijo približno tretjino celokupne

(Konec na 5. strani.)

CHICAGO

HENRY WALLACE in GLEN TAYLOR

bosta govorila na shodu, ki se vrši ta petek 15. oktobra v dvorani "Sokol Chicago", 2345 S. Kedzie Ave.

Pridite vsi in povabite s sabo znance in prijatelje. (Več o tem je v L. Zorkovem dopis u na drugem mestu v tej številki.)

Predsednik UMW, J. L. Lewis, spet v ofenzivi

Na sedanji konvenciji unije premogarjev UMW, ki se vrši v Cincinnatiju, v Ohiu, je imel njen predsednik John L. Lewis silovito ognjevit govor, kakor ga je imel pred štirimi leti proti F. D. Rooseveltu.

Na sedanji konvenciji je J. L. Lewis udrihal po Trumanu. Dejal je o njemu, da je to najslabši predsednik, kar smo jih še imeli, in da bi bilo pogubno za deželo, če bi se ga ohranilo v službi. Lewis, ki je izboren govornik, ni rekel niti besede v prid kakega drugega predsedniškega kandidata. Očividno pa je za Deweyja, dasi si nista prijatelja. Vzrok, da je Lewis na tej konvenciji premogarjev v Cincinnatiju udrihal po Trumanu, je seveda znan. Truman je pomaga lomastiti po unijah in posebno Johna L. Lewisa si je vzel na piko. Lewis je v politiki spretnejši kakor pa kak Truman, toda Truman je predsednik Zed. držav in Lewis pa le predsednik unije premogarjev.

Ko je Lewis na konvenciji govoril, mu je sledilo veliko časniških poročevalcev, bil je slikan vsevprek, in vsi so napeto pričakovali, kako bo obrnil svoj politični plašč.

To, da je udaril po Trumanu, je bilo delegaciji všeč. Aplavdirala je Lewisu več minut in s tem seveda proti Trumanu.

Ko je pred štirimi leti Lewis udrihal proti Rooseveltu, mu premogarji niso sledili. In niti ne v prejšnjih volilnih bojih. A na konvenciji v Cincinnatiju pa so bili iskreno na njegovi strani. Kajti unija premogarjev smatra Trumana za sovražnika svoje organizacije in to tudi je.

Prav je rekel Lewis, da se Truman le hlini za delavskega prijatelja, a v resnici je nakopal uniji premogarjev tožbe in sodne obsodbe ter ogromno globo. Truman je tako hotel in sodišče mu je ugodilo.

Premogarji plačujejo kazen, dasi niso ničesar zagrešili. Zahtevali so le nekaj priboljška k svoji mezdi in ker ga niso dobili, so šli v stavko. Zahtevali so penzijski sklad — torej tudi to je bila upravičena zahteva — a Truman pa je udaril po Lewisu, češ, da spravlja maso dežele v ekonomsko anarhijo in tako se je začel proces proti njemu.

Naravno, da je J. L. Lewis sedaj hud in se krega nad administracijo. Toda kaj pa drugi!

Unije CIO so "indorsirale" Trumana. Isto so storile unije AFL. In pa bratovščine železničarjev.

Truman se ponaša, da je vetiral Taftov-Hartleyjev protiunijski zakon. Ne more pa se ponašati s svojo stranko, ki je postavo znova odobrila ne da bi on nanjo napravil kak pritisk.

Truman je reakcionar, kar vedo unije CIO in AFL, oziroma njihni voditelji. A sedaj pa agitirajo zanj. In enako zmoto ponavljajo newyorški "socialdemokrati", ki so tudi za Trumana, pred konvencijo demokratske stranke pa so zahtevali, da naj se umakne, ker ni sposoben in nadomestil pa naj bi ga general Eisenhower. Ker se to ni zgodilo, je sedaj tudi Truman zanje sprejemljiv.

David Dubinsky ima v posesti takozvano "Liberal Party" v New Yorku. Je za Trumana, dasi je bil v minulem poletju proti njemu.

Lewis je proti Trumanu tudi sedaj in po pravici. Toda čemu se ne bi vsi ti takozvani voditelji združili in agitirali rajše za Wallacea, ki je res zagovornik organiziranega delavstva in svetovnega miru?

Res je še nekaj drugih kandidatov, med njimi Norman Thomas. Toda slednji je prav tako kakor Truman vnet v hujskanju zoper Sovjetsko zvezo. Wallace pa veruje, da je potreben z njo sporazum, ne pa kaka "mrzla" ali pa vroča vojna.

Nekaj o naših stvareh

Društvo Slavija št. 1 SNPJ je bilo prvo, ki je prispevalo v sklad za ohranitev Proletarca—in sicer vsoto sto dolarjev.

Sicer se je to primerilo po naključju, ker je baš ono dobilo med prvimi pismo ob priliki svoje redne seje dne 8. oktobra. Poslana so bila — namreč pisma — vsem društvom SNPJ na isti dan — a dogodilo se je pač tako, da ga je društvo Slavija prvo prejelo ob času svoje seje.

Prispevek $100 je za društvo precejšnja vsota.

Toda le malo članov ve, koliko je Proletarec v letih svojega obstoja storil za Slavijo.

In Slavija mu je bila vedno ob strani—četudi so se njegovi prijatelji na sejah čestokrat prerekali o načelnih in še bolj o osebnih stvareh.

Naš namen je zbrati v sklad za poravnanje dolga in za ohranitev tega lista najmanj $5,000, kot je omenjeno že na drugem mestu v tej številki.

In namen bomo tudi dosegli.

Na poslani apel se je odzvalo že tudi precej posameznikov. Tu ne bi mogli omeniti vseh. Torej bodo v prihodnji številki.

Prečitajte na 2. strani kolono "Z uredniške in upravniške mize". In pa prvi članek Clarence Zaitza na angleški strani.

In pismo naročnikom na 2. strani.

Slavnost 45-letnice društva Slavije št. 1 SNPJ v nedeljo 10. oktobra je sijajno uspela. Pela sta naš čikaški pevski zbor "Prešeren" in pa clevelandska "Zarja". V njenih točkah je nastopilo 15 pevcev in pevk. "Prešeren" se je postavil kot običajno. Vodi ga Frank Kubina. In na svoje pevce je jako ponosen.

Enako kakor zborovodja Krabec na svoje Zarjane.

Zarjani iz Clevelanda so svoje točke na jubilejni priredbi Slavije izborno izvedli.

Nastopil je tudi mladinski krožek št. 26 SNPJ pod vodstvom svoje nove direktorice Mrs. Terry Alesh. Pozdravni govornik je bil predsednik društva Frank Zaitz, v imenu jednote je bil slavnostni govornik Fred Vider, ki je ob enem predstavil ustanovne člane, kolikor jih je še med živimi in jim izročil darila.

Oba zbora, čikaški "Prešeren" in clevelandska "Zarja" — sta napravila mogočen vtis.

Spored je vodil tajnik društva Milan Medvešek. In deklamirala je njegova hčerka Milena. Slovensko seveda.

In predstavil je navzočim novega glavnega predsednika SNPJ, Josipa Culkarja, iz Johnstowna, Pa. Izmed ustanovnih članov so bili na tej slavnosti samo še trije: Joseph Verschay, Mike Skočir in pa Trampush.

Društvo Slavija je imelo že veliko jubilejnih proslav. In kot vse prejšnje je bila tudi ta zares lepa.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto $3.00; za pol leta $1.75; za četrt leta $1.00.

Inozemstvo: za celo leto $3.50; za pol leta $2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor ..... Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year $3.00; Six Months $1.75; Three Months $1.00.
Foreign Countries, One Year $3.50; Six Months $2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

Kdo so ljudje v "naši" vladi?

V Progresivni stranki in tudi uredniki revije Nation, čeprav ni za Wallacea, so se potrudili izračunati, kdo "tvori" Trumanovo administracijo.

Vsi v tej deželi in po svetu priznavajo, da on ni "pravi človek" za tako odgovorno službo.

Sedaj roma po deželi v agitaciji, da bi ga volilci še ohranili v Beli hiši. Kaj pa s problemi?

Problemi so tu — predsednik pa je šel v svoji jahti čestokrat na ribolov in počival.

Sedaj je tu "berlinska kriza". Vojna napetost je tolikšna, da sulica z nje lahko vsak hip odleti in užge novo pokolje.

Truman pa roma po deželi in agitira, da se bi mu njegov "rent" še obvarovalo.

Demagogira, kako vnet je za "navadnega človeka".

V resnici ga pozna samo v volilnih kampanjah. Ako bo znova izvoljen, bo na "navadnega človeka" pozabil kakor ga je po Rooseveltovi smrti.

"Newdealovce" je iz vlade pomedel do kraja.

V svojo administracijo pa je namestil od svojega vstopa v predsedništvo pa do sedaj

49 bankirjev, finančnikov in industrialcev;

31 generalov, admiralov in drugih visokih vojaških osebnosti;

17 odvetnikov, takih, ki so službovali velekorporacijam in ti računajo za svoje delo tisoč dolarjev na dan in več;

19 "poklicnih" diplomatov, ki so vsi naučeni služiti privatnim interesom;

6 časnikarjev, toda takih, ki so izvežbani služiti svojim bossom—torej kapitalizmu; poleg teh so v dokaj važnih službah tudi trije znanstveniki in inženirji. Pomislite — trije!

Niti en unijski vodja ni uslužben v zvezni vladi, dasi so vsi konservativni, in ako kdo izmed njih ni, ga takoj proglasijo za prekucuha ("subverzivneža").

Slabo, zelo slabo izgleda v naši deželi.

Milijarde smo potrošili za poraženje fašizma, sedaj pa ga v interesu kapitalizma podpiramo. Vatikan in general Franco sta tega zelo vesela. In čemu ne!

Vloga Španije v ameriški vnanji politiki in naša igra z demokracijo

Trumanova administracija se je končno vendarle javno izjavila za pritegnitev Španije v Marshallov "plan". Torej v zvezo "zapadne demokracije" v pripravah v vojno zoper vzhodni blok.

Državni tajnik Marshall je pošiljal svoje zaupnike v Španijo od kar je v vladi. In pred njim njegova prednika Byrnes in Hull.

Gre se za takozvane baze. Kajti Španija je strategična dežela.

Francija v slučaju vojne morda utone v "komunizmu" in naših baz v nji bo konec. Nemčijo morda preplavijo sovjetske divizije v kakih sedmih dneh in tako bo naših letalskih in drugih baz tudi v nji konec.

V Španiji pa bi bili na varnem. Med njo in Francijo so Pirineje. V Franciji je komunistična stranka — v Španiji je ni — niti ne kake druge delavske stranke. V nji vlada diktator Franco in Vatikan.

Kritiki ameriške politike v Franciji — tudi tisti, ki niso komunisti, pravijo, da se sedanja Španija pod diktatorjem Francom vzdržuje edino s pomočjo ameriške dolarske diplomacije. Torej z dolarji, ki jih v obliki davkov mi prispevamo naši vladi.

Državni department sicer taji, da je v zvezi s fašistično Španijo, a nedvomno so bolj točna tista poročila, ki trdijo, da s Francom in njegovim fašizmom že dolgo paktira.

In čemu tudi ne? V smislu Trumanove doktrine — "boj komunizmu vsepovsod" — kdo pa bi mogel biti Trumanu boljši zaveznik kakor baš general Franco?

Truman v svoji sedanji kampanji za svoj sedež v Beli hiši govori o demokraciji in se priduša zanjo. Toda kaj reče on o podpiranju španskega fašizma? Nič. Saj niti ne ve, da ga podpira! Njegove govore mu drugi napišejo, in njegovo politiko mu vodijo njegovi "prijatelji", ki so se pririnili v vlado z njegovo pomočjo.

Čemu hoče ameriški generalni štab baze v fašistični Španiji? Med sabo so se domenili, da je Španija v zapadni Evropi edina dežela, ki je varna pred "komunizmom".

Francija ni. Na Nemčijo se tudi ni zanašati, dasi jo skušamo z našimi dajatvami ohraniti za kapitalizem in s tem za takozvani "naš način življenja".

Tako torej tu dokončavamo vojno "proti fašizmu"!

General Franco s svojo vlado je bil ves čas med vojno zaveznik Hitlerja in Mussolinija. Ne šele med vojno, ampak od kar sta ga po "zaslugi zapadne demokracije" postavila na krmilo. Se še spominjate, kako je tudi pokojni Roosevelt brzel proglasiti nevtralnost Zed. držav v civilni vojni v Španiji in da je ena ladja španske republike — naložena z municijo, iz newyorške luke komaj ušla — druge pa so morale ostati tu, ali pa oditi prazne nazaj?

Enako "nevtralna" je bilo takratna torijska vlada v Londonu. In nič boljša ni bila vlada v Parizu, kar se "nevtralnosti" tiče. Vendar pa je bilo v takratni francoski vladi nekaj ljudi, ki so španski republiki z orožjem saj skrivaj pomagali.

Nemčija in Italija takrat nista bili nevtralni. Preizkušale sta svoja bojna sredstva na Španskem — v borbi Špancev proti Špancem.

Ako bi takratna španska republikanska vlada dobila pomoč Zed. držav in drugih takozvanih zapadnih demokracij, morda bi do druge svetovne vojni nikoli ne prišlo in društvo narodov, s svojim sedežem v Ženevi, v Švici, bi bilo še pri življenju.

Tako pa je Franco s pomočjo "zapadne demokracije" zmagal, namreč po zaslugi "nevtralnosti" zapadne demokracije. Tako sta Hitler in Mussolini dobila prvo veliko bitko. In preizkusila svoja letala, svoje topove in svoje bombe.

Roosevelt je med vojno uvidel, kako bedasto je bilo proglašenje nevtralnosti v španski civilni vojni in kako pogubna je bila na celi črti politika marelarja Chamberlaina, kateri smo sledili in še sedaj capljamo po enakih stopnjah.

A državni department se ni iz vse te zgodovine še ničesar naučil temveč tišči v novo pogubo.

Namen mu je Sovjetsko unijo pritisniti na kolena neglede za kakšno ceno.

Seveda ni vsa krivda na naši strani. Tudi v Moskvi imajo grehe. A imajo tudi cilj — zrušenje kapitalizma vsepovsod.

In cilj naše vlade pa je — obvarovanje kapitalizma kjerkoli mogoče. In pred vsem pa v ta namen zrušenje sovjetske zveze.

Zato smo v nevarnosti nove vojne. Rusi je ne snujejo — a stari red pa si misli, da le z "intervencijo močne roke" bo še mogoče ohraniti demokracijo. Tako namreč trdi v propagandi. V resnici mu je v mislih privilegij dobičkarstva pod masko demokracije.

Čemu naj rešujemo klerikalizem v Španiji in njenega diktatorja Franca v naši "sveti" vojni proti "komunizmu"?

Vsekakor zaradi oljnih polj, ki jih imajo naše korporacije v Sredozemlju.

In pa da varujemo svetost privatne svojine.

Ogromna večina ljudi je nima.

Kajti bogastva v državah sedanje takozvane zapadne demokracije so v posesti male skupine . Ta mala skupina obvladuje parlamente in vlade. Ali pa parlament zavrže in se zateče v fašizem.

Čemu je nam treba vzdrževati Franca že ves čas po poraženju nacijske Nemčije? Zato, ker se bojimo, da bi v Španiji nastala protikapitalistična vlada — protiklerikalni režim!

Ko ti odtrgavajo od tvoje mezde toliko in toliko davka, pomeni, da plačuješ nekaj svojih centov teden za tednom tudi za podpiranje fašizma v Španiji in na Portugalskem. In za ustvarjanje novega fašizma v Italiji in nacizma v Nemčiji in v Avstriji.

Politika zvezne vlade pod Trumanom je skoz in skoz narekovana po poveljnikih z Wall Streeta.

In Wall Street ve, da mu je Španija pod fašistično vlado zaveznica, ne bila pa bi mu pod ljudsko demokracijo.

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

John Krebel iz Clevelanda je poslal vsoto $60 za obnovljene naročnine, za članske znamke in prispevke listu v podporo.. Vrh tega pa je Anton Janša prispeval $5 v spomin pokojnemu Vincencu Cainkarju namesto venca na grob in ob enem izrazil sožalje njegovi družini. In ravno tako ga izražam tudi jaz. Podpis John Krebel.

Anton Bergant, Lisbon, Ohio, piše med drugim: "Tu priloženo je vsota za tri naročnine in pa znesek v tiskovni sklad. Letos je poteklo 38 let, od kar sem naročnik Proletarca. Vedno sem ga podpiral in tudi sedaj posežem včasi v žep, da ga pomagam vzdrževati. In provizijo tudi prepuščam listu v podporo .To naj bo odgovor na cirkular, ki so ga mi poslali odborniki Molkovega odbora."

Josip Korsic, Detroit, Mich., je poslal vsoto $57.35, od tega $44.10 za oglase v Ameriškem družinskem koledarju, drugo za naročnino in pa listu v podporo. Joseph Kotar je prispeval $5 in $5 pa namesto venca na grob pokojni Frances Babich. Ona je bila dobra naročnica Proletarca. Umrla je 17. sept. Pokopana je bila po civilnih obredih. Stara je bila šele 54 let. Njeno dekliško ime je bilo Frances Mezgec.

Frances Babich je res bila zvesta prijateljica tega lista in jo bomo pogrešali. Njenim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

Sedaj smo v teku za oglasi v prihodnji letnik Ameriškega družinskega koledarja. Joe Korsic iz Detroita nam je 4. oktobra pisal, da ima že precej nabranih ,med njimi 24 pozdravnih oglasov. Stanejo po $5. To bo jubilejna izdaja koledarja—namreč petintrideseti letnik. Ali bi lahko k temu z oglasi tudi vi pomagali, čeprav niste bili morda pismeno povabljeni? Verjemite, Joe Korsic v Detroitu je eden izmed najbolj zaposlenih naših rojakov. Manjka mu ur in minut na vseh koncih in krajih. A vendar za ta list stori toliko da se je čuditi. In imamo njemu enake agitatorje v Clevelandu, v Minnesoti, v Oaklandu, Calif. in še marsikje. Vsi bodo v tej koloni po redu omenjeni. Sicer pa se s svojim delom sami uveljavljajo v naši javnosti.

John Kobi, Duluth, Minn., pravi v svojem pismu z dne 4. oktobra med drugim:

"Tovariši! Priloženo je vsota za obnovitev naročnine. Vidim, da je list zopet v denarni stiski. Skušal bom — če mogoče, kaj storiti da ga otmemo iz nje. Kar se mene tiče, bi mu lahko dobil več naročnikov, ako bi ga tiskali v angleškem jeziku, Ali ste kdaj že razmišljali o tem? Angleška stran Proletarca se mojim kolegom v delavnici jako dopade."

Glede angleške sekcije je vredno razpravljati. Kajti pred nami je problem ali Proletarcu stroške znižati, kar bi bilo mogoče le z zmanjšanjem lista — kar pa po mnenju urednika ni uspešno sredstvo. Podjetje se mora večati, ne zmanjševati.

Vsi naročniki so dobili pismo, z vabilom na sodelovanje, da zberemo do božiča $5000 v tiskovni sklad. To nam bo pokrilo dolg, ki ga imamo v tiskarni in morda bo nekaj ostalo tudi za prebredenje krize, v kateri se nahajamo skozi dobo, v kateri smo zaposleni pri delu za Družinski koledar.

Clarence Zaitz, o katerem smo pisali v prejšnji številki na prvi strani, je razposlal v minulih dveh tednih par tisoč pisem v prid agitacije za Proletarca. Dalje s sodelovanjem Anne Beniger še prej pisma tikajoča se nabiranja oglasov v Ameriški družinski koledar. Torej v uradu delamo kolikor zmoremo. Pomaga čestokrat ob večerih Frank Sodnik in Angela Zaitz tudi v tiskarni pri vlaganju strani.

Sotrudniki koledarja so spet počasni. Urednik bi rad, da nam bi poslali svoje spise toliko začasno, da bi "večni popotnik" Janković v Clevelandu bil lahko zadovoljen. Med prvimi, ki so se letos odzvali, je bil Matt Petrovic iz Clevelandu, Matt Tušek iz Power Pointa, Janko N. Rogel in Joško Oven. Pokojni Vincent Cainkar pa nam je obljubil svoj spis skončati nekaj dni predno je umrl.

Mat Petrovich piše:

"Cenjeni sodrug Zaitz:

Priloženo Ti pošiljam "check" za $10 v podporo Proletarcu. Čital sem namreč poročilo o dolgu v tiskarni, ravno tako tudi apel na društva SNPJ. Gotov sem, da se bodo društva povoljno odzvala, ker Proletarec je bil res vedno za interese jednote. Lahko rečem, da je bil nekako pomožno glasilo naše bratske organizacije.

Pred dobrim mesecem sem Ti poslal moj članek za Družinski koledar. Članek ima naslov, "Račun se mora plačati," in je nekaka analiza gospodarskih razmer v Ameriki. Jaz ne vem v koliko se Ti strinjaš z mojimi izvajanji, toda v članku sem opisal stvari kakor jih jaz vidim. V priloženem pismu sem vprašal za Tvoje mnenje, toda do danes nisem prejel nikakega odgovora.

Prosim, piši mi kaj je s to zadevo. V slučaju, da je moj članek nesprejemljiv, želim da mi ga vrneš.

Pozdrav!—Matt Petrovich.

☆

Članek s. Petrovicha je za v koledar že postavljen, a urednik mu na njegovo prejšnje pismo — ki je bilo jako simpatično, ni utegnil odgovoriti, kot ne utegne v naših sedanjih okolščinah nanogim drugim ne — zato mu je prišlo gori objavljeno Petrovičevo pismo kakor nalašč, da se opraviči, čemu ne more pa ne more odgovarjati na vsa pisma sproti. Upamo pa, da ako Clarence Zaitz ostane pri nas, da bo v bodoče boljše. Clarence je priden in bo lahko izvršil veliko takega dela, ki ga sedaj opravljata urednik in pa upravnica. O nji veste, da se mora zaradi zdravja varovati in tako dela pri nas le nekaj popoldanskih ur. Prosimo torej vse, ki ne dobe odgovorov takoj, da nam zamude oproste.

V minulih par tednih smo imeli v Centru in v uradu Proletarca zelo veliko obiskov. Posebno dne 3. oktobra, ko se je vršila kegljaška tekma. Velika večina ljudi iz drugih krajev se v našo knjigo obiskovalcev ni podpisala, zato njihovih imen ne moremo navesti.

Med obiskovalci so bili že prej Ignac Travnik iz Detroita in njegova soproga, in Mrs. Spendal, vsi iz Detroita. Dalje Ann Bricelj iz Johnstowna, Pa., J. Ločniškar iz Detroita, Anton Zornik iz Herminie, Pa., Martin Četinski iz Detroita, Frank Klun iz Chisholma, Minn., Louis Ambrozich, Milwaukee, in Helen ter Julius Ambrozich, od istotam. In pa Joe Tamshe, Milwaukee.

V našem uradu se je oglasil tudi Slavko Zore iz jugoslovanske ambasade v Washingtonu.

Ob priliki pogreba pokojnega Vincenca Cainkarja je bil v našem uradu znani slovenski trgovec Frank Černe iz Clevelanda skupno z družbo par drugih Clevelandčanov. Prispeval je v tiskovni sklad namesto venca na grob svojemu staremu prijatelju Cainkarju vsoto $10.

Prihodnjič pa se bomo pomenili v tej koloni o odzivih v kampanji za otmitev Proletarca.

Francija dobila nadaljne milijone

Za preprečevanje ekonomske in politične krize v Franciji je nakazala ameriška vlada vladi v Parizu nadalnjih 230 milijonov dolarjev.

Pismo naročnikom Proletarca

Vsem naročnikom Proletarca smo minuli teden poslali sledeče pismo:

Ni nam prijetno prihajati pred Vas s tem pismom. A pred nami je vprašanje, ali naj izgine zadnji naš samostojni delavski list, ali pa naj ga ohranimo.

Tiskarna zahteva, da se ji naš dolg plača, ali pa bo konec lista in ob enem Ameriškega družinskega koledarja.

TO SE NE SME ZGODITI!

Rešiti moramo obe publikaciji s tem, da poravnamo Proletarcov dolg, ki je v tiskarni narastel nad $3,000. To se sicer ni zgodilo prvič v zgodovini tega lista in še vsakikrat smo ga oteli. Z žrtvami seveda.

V našem uradu smo stroške znižali do skrajnosti. Urednik in oni, ki delajo v upravništvu, prejemajo malenkostno plačo. Eni nam pomagajo ob večerih brezplačno. Urednik prejema po odbitju davka nekaj nad $40 na teden in od tega plačuje časnike in ima razne druge stroške — torej bi v uradu ne mogli stroškov nič več znižati. Narasli pa so v tiskarni toliko, da nas boli. In to se tiče listov v vseh tiskarnah.

Kar povzroča Proletarcu največje težave je pomanjkanje aktivnih naročnikov. Mnogi prispevajo v tiskovni sklad po večkrat na leto. Vsi drugi pa si mislijo, da bomo obvarovali to naše pionirsko delavsko glasilo že na kak način tudi brez njih. Pa ne gre in ne bo šlo.

Že več let nismo imeli za Proletarca nobene organizirane kampanje. Ta je sedaj prva od kar smo zbirali po petakih v sklad "petstoterih".

Mi dobro vemo, kako so naši aktivni delavci obremenjeni s kliči za prispevke od vsepovsod. Zato se jim oproščamo s tem apelom. A vendar želimo od njih v tem kritičnem času nadaljnega sodelovanja in še toliko bolj pa bi želeli pomoči od vseh drugih, katerim se morda naš položaj ni zdel toliko resen.

Upravni odbor bo ob enem skušal znižati stroške, kar pa bo mogel le z zmanjšanjem lista. Kaj je o tem vaše mnenje?

Ali moremo skupno, z združenimi močmi, zbrati do božiča najmanj PET TISOČ DOLARJEV? Kdor ne more prispevati sam, ali pa ako je že prispeval, naj se, ako mogoče potrudi s priloženo nabiralno polo, ali pa nam dobi saj enega novega naročnika.

Torej pojdimo vsi na delo, katerim je kaj za list, ki je med našim narodom in za splošnost že toliko dobrega storil.

Za upravni odbor,
JOŠKO OVEN, predsednik.
FRANK ZAITZ, tajnik.

Zanimivosti

V vsakdanji govorici dostikrat dobimo izraze: lačen ko volk, požrešen kakor krokodil in primerjamo ljudi še z drugimi velikimi živalmi dobrega apetita, za marsikaterega pa tudi pravimo, da sne malo kakor ptiček. Vse te primerjave so napačne. Drobne ptice pevke, ki se nam vidijo skoraj eterična bitja, so v resnici silno požrešne živalice, če vzporedimo množino hrane, ki jo pospravijo na dan, z njih telesno težo. Vsa hrana taščice v 24 urah odgovarja 15 cm dolgi glisti deževniku. Če bi hotel človek pojesti na dan sorazmerno toliko kakor taščica, potem bi moral pospraviti v 24 urah 20 m dolgo, srednje debelo salamo. Se požrešnejši je drozg, ki lahko naenkrat poje precej velikega polža. Človek, ki bi se moral meriti z njim, bi moral n. pr. samo pri obedu pojesti 25 funtov govedine. Če bi bil potlej še zmožen lepo zapeti kakor drozg, je seveda drugo vprašanje.

☆

Gospodarstvo telesa z vodo je v tesni zvezi s soljo. Voda, ki nima enakega omotičnega pritiska kakor kri, se skozi ledvice in kožne žleze naglo izloči iz telesa. Ako pije človek za žejo prav dosti vode, čaja ali mleka, potem si nalaga samo nekoristen balast, ki ga telo prav kmalu vrže iz sebe. Pri športnem udejstvovanju bi si moral gasiti žejo z "izotonsko raztopino kuhinjske soli", se pravi z vodo, ki sta ji na vsak liter primešani dve kavini žličici soli. Taka pijača zadostuje mnogo manjša množina, da se za delj časa vzpostavi potreben tekočinski pritisk.

Ljubezen je globoka kakor morje. Čim več daje, tem več premore.—Shakespeare.

Vedeti, kako svetovati, je umetnost učenja. — Amiel.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi popravke v slučaju pomot.)

Progresivne Slovenke, krožek št. 9, priredba v nedeljo 24. oktobra v dvorani SNPJ.

Druš. Narodni vitezi št. 39 SNPJ — veselica v soboto 30. oktobra v dvorani SNPJ. Vstopnina 50c.

Društvo Slovenski dom št. 86 SNPJ—plesna veselica in domača zabava v soboto 30. oktobra v Aldine Hall North Side.

Pevski zbor Prešeren — jesenski koncert v nedeljo 14. novembra v dvorani SNPJ.

Bazar Progresivnih Slovenk, krožek št. 9, v soboto 4. decembra.

Federacija SNPJ priredi božičnico za člane mladinskega oddelka SNPJ v nedeljo 19. decembra v jednotini dvorani.

"Nada" št. 102 SNPJ—Silvestrova zabava v sredo 31. decembra v jednotini dvorani.

CIO poslal v stari kraj veliko paketov

Eksekutiva CIO je poslala v Evropo že na tisoče relifnih paketov, največ v Italijo in v Nemčijo.

Tole mi ne gre v glavo?

Čemu ni v Združenih narodih na sedanji konferenci v Parizu nikogar, ki bi mogel delovati za mir kakor je n. pr. deloval Gandhi, to mi nikakor ne gre v glavo! Vse časopisje po svetu je polno vojne propagande, a le redkokateri piše za mir! Tudi to mi ne gre v glavo!

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

Podzemska Bosna

(Nadaljevanje.)

Ob njem sem se zares počutil mlajšega. V njegov obraz so bile zarezane brazde najgloblje, stoletne starosti. Zdelo se je, da se je kaplja iz vrelca njegovega nikdar skaljenega zdravja začela pretakati po mojih žilah in ni pustila, da bi zopet omagal; hrbet mi je ravnala, kolena utrjevala.

— Od kdaj si? — sem ga vprašal.

— Iz pradavnih časov. Morda sem celo od vekomaj. Pomnim grške, ilirske, bogomilske, turške in avstrijske čase.

— Pa kdo si?

— Tisti, ki ostane. Ko me spoznaš, me boš sam krstil s pravim imenom.

— Kako naj spoznam? Po čem?

Vstal je, se obrnil proti vhodu v duplino in mi dejal:

— Pridi!

3.

Prestopila sva prag, stopila pod obok visokega vhoda in prišla v mračen prostor.

Molk. Globok, težak.

Pa kljub vsemu vidim nekaj malega, kajti iz telesa skrivnostnega starca, ki stopa pred menoj, izžareva neka svetloba, sij se ustvarja okrog glave, žarni venec okrog vse njegove postave, od časa do časa pa postane tako močan, da nekoliko razsvetli vso to gluho puščavo v širi in v dalj.

Zdaj vidim, kaj je. Po velikanskem pokopališču hodiva: od kraja prstena grobišča, potem grmade kamenja, plošče z urezanimi znaki, stebri s turbani na vrhu, križi in marmornati spomeniki s pozlačenimi črkami. Vse to je gnilo, razmajano, napol podrto. Trohneče lobanje vidim, kraljevske krone in žezla, plemiške grbe, odlikovanja in svetinje, kije, handžare, puške in revolverje, sablje in bajonete, vse razmetano, zarjavelo, zaprašeno.

— Zgodovina Bosne! — vzkliknem. — Slavna . . .

— Redkokdaj; bedna pa premnogokrat — mi pretrga starec besedo.

Pričakoval sem, da bodo iz tistih grobov vstali kralji in junaki, o katerih sem toliko slišal in bral; upal sem, da bom nekatere izmed njih tudi spoznal in — kakor Dante v svojem Peklu —prvi ogovoril sence iz preteklosti ali odgovarjal na njihova vprašanja.

Pa nič takega se ni zgodilo.

Tema in molk.

Želja v meni pa ni plahnela. Začel sem klicati:

— Kulin ban! Kralj Tvrtko! Smail-aga! Benjamin Kallay! Spaho!

Moj glas se je brez odmeva izgubljal v praznem prostoru; nihče se ni oglasil; prikazni ni bilo.

Zgodovina Bosne in Hercegovine je bila tu zares mrtva.

4.

Hodila sva počasi, toda s sanjskimi koraki sva prehodila velike razdalje.

Prišla sva v čuden kraj. Prava planina je bila tam, gozdovi, potoki teko v globel, reki nasproti. Svetloba prodira od zgoraj, skozi razpoke na svodu, ta orjaški svod pa je lupina kamenja in zemlje, po katerih sem jezdil to zimo in lomil noge s partizani. Planina v planini. Zato so bosenske in hercegovske gore podobne velikim šotorom, vznesene, veličastne.

Tu imam kaj gledati.

Podzemska planina je polna vil in hajdukov. Vile posedajo ob studencih ali pa se spreletavajo z drevesa na drevo; hajduki zborujejo, pa se kmalu razpršijo na vse strani, posedejo v zasedo, naskočijo trdnjavo ali napadajo janičarje, ki gredo po cesti. Borbe. Zasledovanje.

Koliko gibanja je v vsem tem, vendar je komaj slišati hrup, glas. Petje vil prodira do mene kakor oddaljen, pridušen odmev; dim iz pušk vidiš, poka pa ne slišiš; konji odpirajo gobce in bijejo s kopiti ob kamenje, toda o rezgetanju in peketanju ni niti sledu; fantje vpijejo, toda njihovi klici so kot šelestenje suhega listja. Tudi gozd je onemel, orumenel je, odrevenel v brezvetrnem ozračju, v nespremenljivi svetlobi temačnega predvečerja.

Spominjam se opevanih dejanj bosenskih hajdukov; zdi se mi, da sem spoznal nekatere izmed njih, v pisanih, z bleščicami okrašenih oblačilih, z bleščečim orožjem na ponosnih konjih, Pa vpijem:

— Tomič Mihovil! Mali Radojica! Djerzeles Alija!*)

*) Vsi trije, Mihovil (tudi Mihat) Tomič, mali Radojica in Djerzeles Alija, so junaki hajduškega ciklusa srbohrvatskih narodnih pesmi. Zlasti Djerzeles Alija je v zvezi z despotom Zmajem Vukom Brankovičem znana junaška osebnost iz narodnih naših muslimanov. Prav za prav sta živela dva različna Alibega, ki sta se borila s Srbi in Madžari. Prvi je bil upravnik smederevskega sandžaka do l. 140, (Alibeg Mihalogly) pa je zasedel to mesto nekaj let za njim. Njuna dejanja je narodna pesem posplošila in jih sedaj pripisuje eni sami osebi, Djerzelesu Aliji. Motiv Djerzeleza je obdelal Ivo Andrič v svoji klasični noveli "Potovanje Alije Djerzeleza".

Toda to niso živi ljudje; obledele prikazni so, ki ne slišijo in nimajo glasu, da bi odgovorile.

— Vila Ravijojla! Zlatolasa Jerisavlja!

Toda njihov odgovor je samo odmev daljnega pridušenega odmeva.

Srce se mi trga, pa rečem:

— Preteklost, ki umira. Toda svetla je in junaška.

— Da, pravi Starec, svetla in junaška, toda prepogosto tudi krvoločna, bolj živalska kakor človeška, skoraj vedno maščevalna in brez zavesti dobrote, brez določenega smotra. Niso poznali meje med Dobrim in Slabim. Dolgo sem opazoval, kako se v borbi med belimi in črnimi bogovi junačijo zdaj na eni, zdaj na drugi strani. Klical sem njihovim naslednikom. Da, in dandanašnji . . .

Sam se je ustavil. Ko da mu je nekaj prezgodaj in nehote ušlo iz ust.

— Ti si gotovo eden izmed starih bosenskih bogomilov, — sem mu dejal po vsem tem.

Obmolknil je; peljal me je naprej.

5.

Ravan z reko, hribčki ob straneh, planine v ozadju. V sadovnjakih sadje, na njivah žito, po senožetih trava; na pašnikih je polno živine; med lužami in mlakami ob reki plavajo ali letajo velike ptice. Ljudje prihajajo iz raztresenih hišic; žanjejo, kosijo, obirajo in pasejo v svetlobi nevidnega sonca.

— Hej, ljudje, Bog daj srečo!

Ne odzdravijo, čeprav bi dejal, da niso prikazni, ampak živa bitja.

— Čigave so te njive?

— Begove, — mi odgovarjajo.

— Čigavo je sadje?

— Agino.

— In čigava živina?

— Samostanska.

— Čigava perutnina?

— Grofovska.

— In seno?

— Trgovčevo.

— In kaj je vašega, delavci?

— Nič.

Gledam Starca, toda njegov obraz postaja trd in nekam žalosten; kakor bi hotel reči:

— Da, tako je.

— Kako pa živijo ti ljudje?

— Sam boš videl, — mi odgovarja.

Starec je globoko vdihnil in izdihnil.

V začetku je izdihaval zrak počasi, da so se mu lica samo malo napihnila. Zdelo se je, da se ob tem dihanju doslej nevidni zastori podrhtevajoč spuščajo s teh ljudi in predmetov. Ljudje so videti osiveli od trpljenja, orumeneli od grenkosti. Zadržana ogorčenost tli v njih, potajen srd vre v njih. Suhi so, upognjeni, ko da jih breme pritiska k tlom tudi takrat, kadar ga ne nosijo; gologlavi so in bosi, v cunje oblečeni. Trije izmed njih silijo vame, spoznal sem jih.

Prvi je visok, kost in koža, njegove prodirne oči bodejo kakor igle, njegova usta se lokavo smejejo, globoka brazda na čelu izdaja njegovo skrito jezo. Stopa proti dolgemu poslopju z grbom nad napisno desko, na hrbtu pa nese vrečo, iz katere moli jazbečev gobec.

— David, si ti! Pa sem mislil, da si samo plod domišljije.

Odgovarja mi:

— In živ bom, dokler bo živ tisti lisjak, ki mi koruzo krade. Preganjal ga bom tudi v bodočih rodovih. Vsa sodišča na svetu bom obšel, sedanja in bodoča.

— Hi! Hi! — se je zaslišal rezek, piskajoč glas.

Pridružilo se nama je človeče s tankimi nogami, okroglim trebuščkom, kozjo bradico in s fesom na glavi.

— Hi, hi, David! Priznaj, da govoriš tako, kot bi hotel postati — nesmrten.

Človek z jazbecem se je pri priči razvnel:

— Jezik za zobe, neumni hodža. Takšen si, kakor vino, ki se je spridilo in spremenilo v jesih. Nesrečni Nasradin, ti zares nisi zastopnik bosenskega duha.

— To sem jaz, samo jaz sem to! — se je nenadoma vpletel v pogovor tretji človek z zamaščeno čepico na glavi, v obrabljeni kamižoli, zašitih hlačah in tako raztrganih opankah, da je kazal oba palca na nogah.

(Dalje prihodnjič.)

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvzemši Chicago) in Kanado $8.00 na leto; $4.00 za pol leta; $2.00 za četrt leta; za Chicago in Cook Co., $9.50 za celo leto; $4.75 za pol leta; za inozemstvo $11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Z napihnjenjem se pride samo v pogubo

Državniki, ki se sedaj toliko prerekajo in tirajo svet v novo vojno, so pozabili, kako sta duče in firer vpila, pretila in spravljala svet v nervoznost in končno v vojno. Toda kako sta končala in čemu — to je današnja diplomacija že pozabila, kar pomeni, da se ni niti iz novejše zgodovine še nič naučila.

Burjatsko-mongolska republika

OB 25-LETNICI NJENEGA OBSTOJA

Burjatskomongolska avtonomna socialistična republika je dežela visokih gorskih grebenov, širokih dolin in nepreglednih step. Razprostira se ob Balkajskem jezeru v Sibiriji in obsega ogromno ozemlje, 10-krat večje od površine Holandije ali Belgije. Glavno mesto je Ulan-Uden.

V gostih in neprehodnih pragozdovih republike je mnogo divjačine z dragocenim krznom, v neštevilnih jezerih in rekah mnogo rib, v gorah pa so najdišča rudnin, predvsem premoga, zlata, srebra, azbesta, grafita in boksita.

V dolinah se pasejo ogromne kolhozne črede. Na rodovitnih stepnih zemljiščih se razprostira orna zemlja, ki daje bogato letino vseh mogočih poljedelskih pridelkov.

Socialistična burjatskomongolska republika je otrok Velikega oktobra. Republika je dosegla velike uspehe na vseh področjih po zaslugi sovjetske vlade.

Kaj je bila Burjatska Mongolija za časa carske Rusije? Kolonija, dežela, kamor so pošiljali politično nezanesljive ljudi v pregnanstvo, v pusto krajino, kjer so samovoljno vladali in gospodarili carski uradniki.

Že od davnih časov so se Burjati bavili z živinorejo. Njihovo mirno življenje pa so motili vojaški vpadi mongolsko-mandžurskih kanov, ki so hodili ropat in ubijat mirne ljudi.

V 17. stoletju so bile zabalkajske pokrajine priključene k Rusiji. Burjati so se naučili od Rusov poljedelstva in različnih obrti. Začeli so kopati rude in, kar je najvažnejše, priključitev k Rusiji je obvarovala Burjate nadaljnih vpadov mongolskih kanov. Delovno ljudstvo pa s tem ni bilo rešeno zatiranja in tlačanstva carskih uradnikov in kapitalistov.

Ljudstvo, kateremu so odvzeli najboljšo zemljo in pašnika, je ostalo brezpravno in zatirano ter v vedno večji revščini. Edini nositelji "kulture" so bili lame (budistični duhovniki), ki so kvarili narod duhovno in telesno.

Velika oktobrska socialistična revolucija je rešila burjatsko ljudstvo in ga pripeljala v novo srečnejše življenje.

Leta 1923 je veliki zgodovinski datum za burjatski narod. To je dan rojstva srečne socialistične avtonomne republike, v kateri je bilo odpravljeno zatiranje in tlačanstvo. Prvič v svoji mnogostoletni zgodovini so Burjati dobili svojo državnost in pravico do samoodločbe.

Letos je preteklo od tedaj 25 let. Mnogo se je spremenilo v teh letih. Tisti, ki je videl republiko pred 25 leti, je skoraj ne bi mogel več prepoznati. "Divja zakotna pokrajina za Balkajem" kakor jo je imenoval ruski pesnik Nekrasov, se je spremenila v napredno razvito republiko s socialistično proizvodnjo, socialističnim kmetijskim gospodarstvom in kulturo, po obliki nacionalno, a socialistično po vsebini.

Vsi uspehi so bili doseženi z velikimi napori delovnega ljudstva republike v borbi z burjatskimi nacionalisti in z ogromno pomočjo ruskega naroda.

Sožitje narodov, ki prebivajo v burjatski Mongoliji — Burjatov, Rusov in Evenkov — obstoj že od davnih dni, ko so se skupno upirali vojaškim vpadom mongolsko-mandžurskih kanov in ko so se združili zatirani in tlačeni v borbi proti carskim uradnikom in kapitalistom. Delovno ljudstvo Burjatske Mongolije daje vse moči za gospodarski, kulturni in politični razvoj republike.

Ob svojem nastanku republika ni imela nobene industrije. Sedaj pa ima ogromne tovarne za izdelovanje lokomotiv, tovarne za izdelovanje mesnih in mlečnih izdelkov ter dobro razvito lesno, steklarsko in letalsko industrijo. V obratu je več premogovnikov in rudnikov plemenitih kovin.

Delovno ljudstvo je ponosno na svoje tovarne lokomotiv, lesni kombinat in steklarsko tovarno. Lokomotive Ulan-Udenskega zavoda znamke "SO" vozijo po vsej Sovjetski zvezi; tovarna stekla pa oskrbuje s steklom vso Sibirijo in Daljni vzhod.

Burjatska republika je znana tudi po svojem "mehkem zlatu" —krznu dragocene divjačine sobolov, veveric, temnorjavih in srebrnih lisic.

S kolektivizacijo in tehnizacijo se je kmetijstvo dvignilo na zelo visoko stopnjo. Namesto prejšnjih potujočih živinorejskih družin imajo sedaj na stotine velikih kolhozov z veliko površino ornega polja, posajenega s krompirjem in posejanega z žitom. Mehanizacija je pripomogla, da se danes obdeluje še enkrat večja površina kot so jo mogli obdelati leta 1932.

Zelo se je dvignila tudi živinoreja. Redijo predvsem govejo živino, ovce in koze.

Sovjetsko gospodarstvo je spremenilo tudi obliko in zunanji videz vasi. Namesto prejšnjih pastirskih naselij — ulusov — z zakajenimi in tesnimi šatori — jurte — so po vsej republiki zrastle vasi s svetlimi in prostornimi hišami. Skoraj vsak kolhoz ima telefon, radio, svoj klub in otroške jasli. Mnogo vasi ima že elektriko.

V letih stalinskih petletk se je zelo dvignila kultura burjatskega naroda. Gosta mreža šol in zdravstvenih ter kulturno prosvetnih ustanov je prepredla republiko.

Imajo več tehnikumov, srednjih in višjih šol, tri gledališča, filharmonijo itd. Vzgojila se je inteligenca, ki se uspešno uveljavlja na vseh področjih proizvodnje, znanosti in umetnosti. Treba je omeniti, da do revolucije Burjati sploh niso imeli svoje inteligence. Sedaj ima na desetine Burjatov učene naslove in stopnje in nešteto se jih udejstvuje kot specialisti v vseh strokah.

V domovinski vojni si je 19 Burjatov priborilo naslov heroja SSSR. Med njimi so znani letalec Haritonov, strelec Žambil Tulaev, general Baldinov in poročnik Oreškov.

V vojni so vse tovarne v burjatski republiki povečale svojo proizvodnjo. Častno so izvršili svojo nalogo tudi delavci lesne industrije in ribiči na Balkajskem jezeru.

Za dosežene uspehe je dobilo 17 Burjatov naslov heroja sovjetskega socialističnega dela, 368 jih je pa bilo odlikovanih z drugimi visokimi odlikovanji SSSR.

S. F.

NE ČAKAJTE,
da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavo Zed. držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniki Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižici je samo 50 centov s poštnino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca
2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO 23, ILL.

PAPIGA

Jaz poznam papigo,
silno bistre buče,
ki še zdaj se dere:
duče, duče, duče.

Kaj bo le dosegel
takšen papagaj?
Veste kaj? Postal bo
v Trstu — policaj!

(Ljudski tednik, Trst.)

Kjerkoli in kadarkoli, spomnite se Proletarca in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad.

Kandidata za predsednika in podpredsednika bosta govorila pri nas

Chicago, Ill. — Wallace in Taylor, kandidata za predsednika in podpredsednika na listi progresivne stranke bosta govorila v naši naselbini v petek večer 15. oktobra v Sokol Chicago dvorani na 2345 S. Kedzie ave. Cena vstopnini je samo 50 centov. Kdor bo prej prišel boljši sedež bo lahko dobil. Sedaj, ko to pišem, je še nekaj vstopnic na razpolago in je najboljše, da si jo takoj preskrbite, ker drugače boste mogli govore poslušati zunaj pred dvorano.

Poročano je že bilo, da govori Wallace v radio vsak pondeljek od 9:30 do 9:45 p.m. Ali ga poslušate? Priporočljivo je, da povabite svoje sosede na poset, da poslušajo tudi oni Wallaceove govore. On bo na radio vsak pondeljek ob navedenem času do volitev. Izrabimo vsako priliko v korist volilne kampanje progresivne stranke. Najbrž predno bodo dospele te vrstice do vas, bo že distriktno zvezno sodišče odločilo ali bo progresivna stranka v Illinoisu na volilni listi ali ne. Kampanjski odbor progresivne stranke v Cook county je že določil formulo če ne bo Wallace na listi, ker v našem okraju ima progresivna stranka okrajno listo s svojimi kandidati. Parola v tem slučaju bo: Volite straight progresivni listek in le na ta način boste volili tudi za Wallacea. Kolikor bo straight volilnih glasov se bo smatralo, da so glasovi za Wallacea. Vsi delavci za Wallacea in progresivno stranko v našem okraju naj na ta način tolmačijo drugim, ker to je zelo potrebno. Prvič, da greste volit in drugič, da pravilno volite, da se noben glas ne izgubi.

Sedaj, ko zaključujem te vrstice, sem dobil veselo novico, da je Klub Metro odobril naše povabilo in bodo podali 45 minut program za Wallacea in Taylorju shodu. To so tisti, ki so zadnjič nastopili v Wrigley Fieldu in na shodu Slovanskega kongresa v Opera house. Mnogo ljudi se je izrazilo, da je bil samo dotični program vreden pet dolarjev. Torej nabavite si vstopnico takoj. Na svidenje v petek 15. oktobra v Sokol Chicago dvorani. — **Louis Zorko.**

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

ON Sweetest Day SATURDAY OCTOBER 16

Remember–Make Someone Happy with Flowers

"Najdražestnejši" dar izmed vseh
☆ Tvoji ženi
☆ Njeni materi
☆ Tvoji materi
☆ Ljubljenki
☆ Sestri
☆ Strežnici
☆ Prijateljem
in posebno
☆ prijateljem v bolnišnicah

Je izborna, krasna ideja . . . razveseliti nekoga na "Dan radosti" . . . in preseneče nje s cvetlicami je dar, ki se ga vsakdo vzradosti. Zimislite si že sedaj naročiti nageljne, pompon mums, ali kake druge krasne rože, ali korsažo za vaše dekle na njen dan "svidenja" z vami.

Say it with Flowers

YOUR FLORIST CAN WIRE FLOWERS ANYWHERE!

★ ★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★ ★

Na veleposestvu saksonskega princa

Vas Rockau se razprostira v podnožju planin Saksonske Švice. Da pridemo do nje, moramo iti po ozki cesti med slikovitimi planinami, ki jih deli na dva dela vijugasta Laba, in iti moramo skozi na pol razrušeno mesto Dresden s svojimi strašnimi razvalinami. Tako pridemo v Rockau, na veleposestvo, ki je še nedavno pripadalo saksonskemu princu, zadnjemu potomcu saksonskih kraljev.

Sedaj je tu zemlja — tisoči ha — razdeljena med nemške male posestnike, poljedelske dninarje in hlapce, razdeljena za večno. Tam, kjer je gospodoval bogati veleposestnik, urejajo sedaj kmetje svoja gospodarstva.

Od vseh demokratičnih sprememb, ki so bile uvedene na sovjetskem področju Nemčije, je ena najvažnejših zgodovinska agrarna reforma.

Poglejmo malo v nedavno preteklost Nemčije. Štiri in trideset tisoč nemških veleposestnikov je imelo 15 milijonov 692 tisoč ha zemlje — okoli 40 odstotkov vse površine države. Kakor je znano, so bili glavni nositelji pruskega militarizma in agresije vedno pruski junkerji. Oficirski zbor se je stalno izpopolnjeval s sinovi teh veleposestnikov. Tu so imena onih, ki so pognali svet v krvavo vojno: družina Hohenzollernov je imela 188,000 ha, družina grofa von Armina 77,000, knezi Solmsova 69,000, grof Stolberg 71,000, knezi Hohenloe 62,000 ha. Na desetine tisoč ha je imel princ saksonski.

Župan vasi Rockau Viljem Pecker nas je odpeljal na dom enega dovčerajšnjih dninarjev. Bil je nedeljski dan in zbralo se je precej kmetov. Sonce je vroče pripekalo na zemljo, ki jo je ravnokar blagodejno namočil dež, v zraku je dišalo po zelenju. Župan je razpravljal o pomladanskih delih in o tem, kako napredujejo gradnje hiš, in o življenju svojih vaščanov.

Vaščan, ki je dobil zemljo, nam je začel razlagati o svoji preteklosti in sedanjosti. Ima okoli 70 let. Ded, oče in on sam so vse svoje življenje delali tlako na veleposestnikovi zemlji. Družina z osmimi člani je imela vsega tričetrt ha zemlje. Ta košček zemlje jih je hranil nekaj pokolenj. Ko je zmanjkalo kruha, so morali iti za dninarje k princu. Vse življenje so bili v pomanjkanju. In če ne bi bila prišla druga svetovna vojna in po njej prihod sovjetske vojske in če se ne bi bile izvršile demokratične spremembe v sovjetskem področju Nemčije, bi moral še danes hoditi tlačanit k princu do konca svojega življenja. A danes? Danes ima 6 ha zemlje, svojo kravo, teleta, konja, svojo hišo, ki mu jo je pomagal zgraditi odbor za kmetsko samopomoč.

— Od začetka, ko smo začeli, je bilo precej težko, sedaj pa je z vsakim dnevom laže, — govori starček.—Letos smo posejali rž, pšenico, oves, grah, krompir . . .

Ta razgovor je ponovil tudi drugi kmet in nadaljeval:

— Z mladih dni sem delal pri princu, a sedaj — samo za sebe . . . Spominjam se, kako je upravnik veleposestnika hodil okrog nas s korobačem. Samo če nisi točno izpolnil dnevnega dela, če si si hotel vzravnati hrbet, da bi se odpočil, že si jo dobil s korobačem.—

V Nemčiji je zelo težko z nabavo gradbenega materijala. Kmetje pa dobivajo kljub temu opeko in les za zidavo svojih hiš in poljedelskih poslopij, nekaj na račun vojne odškodnine, nekaj iz posebnih fondov. Banke jim dajejo dolgoročna posojila. Kdor si naredi novo hišo, je oproščen davka za dobo dveh let.

Novi kmetje vasi Rockau so dobili s posredovanjem svoje občine 15 konj, 6 volov, 22 svinj in več poljedelskih strojev in precejšno denarno posojilo.

Nasprotniki agrarne reforme in reakcionarji so strašili, da zemlja v rokah novih kmetov ne bo dala letine. Toda kmetje na bivšem prinčevem posestvu so pridelali lani več kot 25 stotov rži na ha. To ni nič manj kot je pridelal veleposestnik. Letos pa pričakujejo okoli 30 stotov rži na hektar.

Eden izmed novih kmetov nam je pokazal pismo, ki mu ga je poslal kmet iz zapadne cone Nemčije.

— Slišal sem, — piše, — za velike spremembe pri vas. Najvažnejše je pri vas, da imate svojo zemljo in smete pričakovati, da bo vaša tudi ostala. Drugače je pa pri nas. Kot preje živim in delam še vedno na veleposestvu. Živim v pomanjkanju. Imam tuberkulozno ženo, ki bi morala imeti dobro hrano. Vsak dan pomolze več kot deset krav, toda mleka ni za njo, masti ni. Zvečer sedimo večkrat pred hišo in mislimo na vas. To kar nam vi sporočate, so za nas sanje, ki se ne morejo uresničiti.

Pod okriljem anglo-ameriške vojne uprave živijo dobro veleposestniki in nacisti. Vse drugače pa je v sovjetski coni, kjer je ob kapitulaciji Nemčije bilo likvidiranih okoli 2000 veleposestev junkerjev, ki so imeli 327,000 ha zemlje. 92,000 poljedelskih delavcev brez zemlje je dobilo zemljo in gospodarski inventar ter delovno živino.

V zapadni coni pa je ostalo vse pri starem. Veleposestniki, nacistični zločinci, žive kot so živeli prej. Znani nacist baron von Landsberg n. pr. ima še naprej več veleposestev. Zemljo daje v najem kmetom, ki mu morajo za zakupnino 6 hektarjev delati 150 dni na leto, poleg tega pa še plačati v denarju 240 mark.

Nacist knez Turn Taxis ima 48,000 ha zemlje. Okupacijske oblasti so mu je odvzele samo 1800 ha zemlje in še za to je dobil ogromno odškodnino 12 milijonov mark.

Angloameriški in Schumcherjev tisk je mnogo gobezdal, da bo zaradi agarne reforme zemlja postala pusta. Nasprotno pa se lahko vsakdo prepriča na sovjetskem področju Nemčije ravno o obratnem. Novi kmetje so se krepko postavili na noge. Iz leta v leto oddajajo nemškim oblastem vse presežke žita, mesa, mlečnih izdelkov; zidajo hiše in dobro živijo.

Po izvršenih demokratičnih spremembah v sovjetski coni žive kmetje novo življenje. Na tej zemlji je tudi letos obrodila bogata letina. **F. S.**

Zadnje vabilo Progresivnih Slovenk krožka št. 9

Chicago, Ill. — Ne pozabite, da bo drama "Svet brez sovraštva" predvajana v dvorani S.N.P.J. v nedeljo 24. oktobra ob 2. popoldan. Vprizorili jo bodo igralci in igralke iz Detroita pod pokroviteljstvom krožka št. 9 Progresivnih Slovenk v Chicagu.

Ne bom opisovala vsebine te igre same in igralcev, ker poročano je že bilo v Prosveti in Proletarcu. Meni, kot članici Progresivnih Slovenk, mi vest veli, da z drugim tudi jaz opozorim in vabim vse članice krožka št. 9 tukajšnje in okoliško cenjeno občinstvo, da izvolite posetiti veselico in dramo "Svet brez sovraštva". Kajti priredba potrebuje obilega poseta, blagajna pa denarja. Na zadnji redni seji je nam veselični odbor poročal, da bo pripravljeno dosti pristnih krofov, domačih potic, tudi turkey, roast beef in mesenih klobas ne bo manjkalo. Ravno tako ne bo manjkalo ničesar za suha grla. Plesalcem pa bo igral Joe Kovič in njegovi godci. Tudi Prešernovci so nam obljubili, da pridejo zapeti par slovenskih pesmi. Torej zagotavljamo vam v vseh ozirih dobro domačo postrežbo in družabno razvedrilo, kar je za nas delavce velikega pomena. V nadi, da se udeležite te priredbe v obilnem številu vas vse najvljudneje vabimo in vam prijazno kličemo na veselo svidenje dne 24. oktobra.

Ob enem opozarjam članice krožka št. 9, da se udeležite prihodnje redne seje, katera se bo vršila 3. novembra ob 8. zvečer v Slov. del. centru. Upam, da sedaj, ko so večeri hladnejši, da se bodo članice udeleževale sej v večjem številu kot dosedaj. Na prihodnji seji bomo imele nekaj posebnega. Prišla bo neka ženska, katera nam bo demonstrirala stvari, katere so narejene iz plastic. Torej ako katera želi letos opraviti zgodaj Christmas shopping ima sedaj lepo priložnost, da to stori. Zraven pa še za vse prodano blago je namenjeno 10% za okrožno blagajno.

Na svidenje 3. novembra.

Agnes Bohinc, zapisnikarica.

Playing It Safe

The safest rule for predictions is to be indefinite about the date. Sooner or later almost anything can happen.

The Opposition

"How long was your last cook with you?"

"She wasn't. She was against us from the start."

Podedovano zdravje in dolgo življenje

Z vprašanjem, da li more človek ravnati svojo usodo, ki je bila nekoč eno najbolj spornih vprašanj filozofov, se bavijo danes biologi. Vprašanje se še danes glasi: ali so podedovana nagnjenja ali vnanji vzroki, ki imajo večji vpliv na življensko pot kakšnega človeka?

Najnovejša raziskavanja kažejo, da je smatrati skoraj vse telesne lastnosti za podedovane lastnosti. Podedovane lastnosti se ustalijo v jajčecu, pod čemer razumemo oplojeno spolno klico. Te lastnosti so po kakovosti zelo različne, tako da lahko govorimo o biološko velikovrednih in manjvrednih jajčecih. Velikovredna jajčeca se razvijajo v življenja sposobna krepka bitja, iz malovrednih jajčec nastajajo šibkotna bitja, ki se jim v boju za obstanek nič dobrega ne obeta.

Kakšnih 25% oplojenih spolnih klic je že po naravi tako slabotnih, da se že v maternih telesih ne razvijejo v živa bitja.

Kakovostne razlike nimajo vpliva samo na potek razvoja v embrionalnem stanju. Da-li novorojenec preživi prvo leto svojega življenja, ko je umrljivost dojenčkov največja, zavisi v glavnem od prvotne vrednosti jajčeca. Življenska doba povprečnega jajčeca znaša 50 do 60 let. Samo iz velevrednega jajčeca nastane človek, ki je še v svojem osemdesetem letu, navzlic težkim življenskim pogojem, krepak.

Treba se je sprijazniti s tem, da se zobje prekmalu pokvarijo, da postanejo oči v starejši dobi slabotnejše, da se lasje razredčijo in osivijo, čeprav je "srce" še mlado. Premnogokrat pa opazimo redčenje lasišča in osivitev, ki nimata nobenega opravka s starostjo in z načinom življenja. Takšne predčasne odpovedi so eden najbolj vidnih znakov za podedovane pomanjkljivosti tkiva.

Po drugi strani se držijo druga tkiva in tkivna združenja celo življenje brez vidne obrabe. Tako so mišice okostja po vsem videzu določena za daljšo življensko dobo nego je človeško življenje. So pa še neke izredne kakovostne razlike, ki jih imenujemo bolna nagnjenja in ta so usodnega pomena. Sem spadajo n. pr. primeri podedovanega vnetja očesne mrežice (retinitis), pri katerem se mrežica po normalnem delovanju v mladih letih hipoma izrodi, tako da postane človek še v mladosti starostno brljav. Poznamo tudi sorodno podedljivost naglušnost, prav tako spadajo sem neki doslej neumljivi primeri multiple skleroze z mrtvoudnimi znaki ali predčasni primeri poapnenja žil.

Golšavost nastopa, kakor znano, v krajih, kjer imajo tla in rastline, ki rastejo v njih, zelo malo jodovih soli. Čeprav potrebuje telo silno malo joda, vendar ga tako imenovanega katalizatorja (pospeševalca kemičnih procesov) ne more pogrešati. Jod se zbira, kakor vemo, v ščitni žlezi. Ako ga je v telesu premalo, tedaj ta žleza v stremljenju, da bi bolje opravila svoj posel, tako narase, da utegne spačiti kot brezoblična masa ves vrat.

Ta pojav je tako očiten, da dobiš v kakšnem golšavem kraju, kakšni alpski vasi vtis, kakor da so vsi prebivalci bolni za to boleznijo. Če pa pogledamo natančneje, bomo opazili, da so golšav vendarle izjema in da so vrh tega večinoma v medsebojnem sorodstvu, to se pravi, v nekaterih rodovih so vsi člani družine že dolga pokolenja golšavi. V drugih rodovih pa popolnoma zdravi — in to navzlic istemu življenju in isti z jodom pomanjkljivi hrani. So torej ljudje, ki jim ščitne žleze tudi pri normalni velikosti naberejo dovolj joda celo iz hrane, ki ga vsebuje zelo malo, pri drugih ljudeh pa zmore to nalogo samo pretirano povečana ščitna žleza.

Velika verjetnost je v tem, da velja takšna različna sprejemljivost prav za prav odpornost tudi za druge bolezni, kakor jetiko, legar, ošpice, koze itd. in da je podedovana, se pravi, da temelji na posebni sestavi in zgradbi genov, nositeljev dednih lastnosti kromozomih oplojenj kličnih stanic. Z drugimi besedami bi rekli, da niso bolezni same na sebi podedljive, marveč sprejemljivost, odnosno odpornost zanje.

S tem ni rečeno, da se mora nagnjenje do bolezni končati brezpogojno z boleznijo, kajti končno ima tudi okolica svojo, dasi pogojno besedo. Čeprav je nemogoče vplivati na dedne činitelje v ugodnem smislu (razen s trezno premišljeno vezjo dedno zdravih zakonskih drugov), vendar se da življenje podaljšati z zboljšanjem življenskih pogojev. Vemo, da sta napredek medicine in izboljšanje zdravstvenih razmer v kakšnem poldrugem stoletju dvignila povprečno življensko dobo od 30 do 60 let. K temu je dalo samo naše stoletje (torej okroglo 40 let) svojih 10 let.

Podaljšanje življenja z izboljšanjem življenskih pogojev pa ne vpliva prav nič na elemente jajčec. Človek z neugodnimi dednimi pogoji doseže sicer lahko večjo starost z dobrim zdravjem, toda njegova klična živ se ne spremeni in ta živ se z majhno odpornostjo podeduje v njegovih potomcih. Izboljšanje klične živi in s tem podedovanih lastnosti je mogoče le s treznim nadziranjem zakonov.

Tehnične mojstrovine v človeškem telesu

Človeško telo je neizčrpno najdišče številnih genialnih rešitev, nanašajočih se na vsa področja tehnične vede

Živimo v dobi tehnike. Z vseh strani nas obdajajo stroji, ki opravljajo namesto nas na tisoče poslov vsakdanjega življenja. Toda narava se je zdavnaj pred nami posluževala vsakovrstnih tehničnih pripomočkov, kadar je bilo treba kako stvar ustvariti v težjih okolščinah. Ali ni n. pr. že človeško telo tehnična mojstrovina, pred katero se morajo skriti naši najduhovitejši strojni umotvori?

Za te teme so se zmerom zanimali duhoviti ljudje. Umetnik je občudoval harmonijo vsakega posameznega organa. Naravoslovec je pa proniknil globlje in našel v človeškem organizmu nešteto genialnih rešitev, nanašajočih se na vsa področja tehnične vede. Res je, da je človeško telo samo eno izmed neštevilnih konstrukcij prirode, ali v tej je uresničenih nešteto idej, ki urejujejo nje delovanje do najtežjih in najzapletenejših pojavov, ki temelje na še neraziskanem materialu in za nas že nepojmljivih kakovosti in sposobnostih pa do najpreprostejših dejanj, ki jih je poznal že najprimitivnejši človek.

Vzemimo za primer: Ta motor, ki vzdržuje po telesu obtok življensko važnega soka — krvi, bije neprestano in kar samo od sebe kakor avtomat. In vendar: sproži se neka misel in avtomat se požene v divjem tempu — strah: srce se ustavi kar za nekaj sekund, ki se zde prizadetemu cela večnost. In kako je narejeno tudi to, da se kri, ki jo je srce pognalo v žile odvodnice, ne povrne takoj nazaj, ko se srce spet razširi, da bi prejelo vase kri iz nasprotne smeri. Spet popolnoma preprost mehanizem: srce ima ventile ali zaklopnice, ki so deloma natanko take, kakor zaklopnice naših črpalk. To velja točno n. pr. za zaklopnico v iztoku aorte, to je glavne odvodne žile našega telesa. Ima pa srce še neko vrsto ventilov. Ti leže med preddvoroma, zbiralnima prostoroma za naslednji krvni val in med prekatoma, ki bi ju lahko imenovali eksplozijski prostor našega srčnega motorja. Te zaklopnice so seveda spet drugače konstruirane, ker morajo biti ne le večje, marveč morajo vzdržati tudi večji pritisk. Premer ventilov je dokaj velik in lahko bi se pripetilo zlasti pri hudem naprezanju, da bi se rob zaklopk upognil, zavihal, kar bi seveda delovanje ventilov ustavilo. Tudi tukaj je našla narava preprosto sredstvo v odpomoč: imenuje se ostoženje ali okrepitev. Ni se pa poslužila narava kakšnih reber ali vezi, s kakršnimi napravljajo naši konstrukterji svoje strojne konstrukcije toge, ampak je vdelala v ventil v istem smislu delujočo mišico, ki vzame manj prostora in je obremenjena samo takrat, kadar mora zaklopko res podpirati.

Neizčrpno najdišče je dalje človeško telo za vse preučevalce gradbenega materiala. Pomislimo samo, da sestavlja telo mimo tistih kristalov apnenca, s katerimi impregnira tkivo kosti zaradi večje trdote, ves gradbeni material samo iz beljakovinastih snovi. Nekaj veščih preureditev v sestavi molekulov pa doseže narava snovi docela novih svojstev (11). Na ta način se ji je n. pr. posrečilo sestaviti trden in hkrati izredno prožen hrustanec, čigar skromno tkivo ne potrebuje nikakih posebnih prehranjevalnih žilic. Potem je tu omeniti tisto elastično tkivo v ožjem smislu besede, ki ustvarja prožne vezi v kosteh, ki drži trajno napeto kožo in žile, zmerom pripravljeno z veliko silo izravnati vsako nosilno deformacijo, ne da bi potrošilo za ta posel kaj energije. Tudi v tem tkivu so namreč žilice silno redko razpletene. In slednjič vidimo skrajno poudarjeno gospodarnost v nastajanju organov. Kako se n. pr. oko v nerazumljivi razvojni igri spremeni iz popolnoga enakega tkiva na nekaterih mestih v prozorno snov, ki je že ob rojstvu kristalno čista, dasi obstoji iz navadne beljakovine kakor vsi okolišni deli.

Kakovost materiala zmerom točno odgovarja njega svrhi. Nikjer se ne potroši kaj preveč za tisti mehanični učinek, ki je baš potreben. Kako mlado je še dognanje, da polni železni drogovi niso najmočnejši, marveč da se dado iz istega materiala narediti dokaj trdnejši profilirani nosilci n. pr. traverze — in kako staro je dejstvo, da je ogrodje naših udov sestavljeno iz votlih, cevastih kosti. Posebno duhovita je konstrukcija: Najmanj materiala pri največji trdnosti.

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobivajmo mu NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim poteče
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da store isto
- Prispevajmo v PROLETARCEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglašajte v PROLETARCU priredbe društev in druge stvari
- Naročajte slovenske in angleške knjige iz PROLETARCEVE knjigarne
- Poskrbite, da si naroče AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojcem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsakdo naj stori za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

CHICAGO

DRAMA

"Svet brez sovraštva"

v nedeljo 24. oktobra v dvorani SNPJ

Pričetek ob 3. popoldne. — Vstopnina 75c.

Po končanem sporedu plesna zabava.

Igra J. KOVICEV orkester.

Vsa prireditev se vrši pod avspicijo

Progresivnih Slovenk, krožka št. 9.

Polovico prebitka gre v korist Proletarcu.

To dramo vprizore igralci in igralke iz Detroita pod režijo Antona Faturja.

SLOVENE RECORDS

10-inch records 79c COD, plus postage

C-1201 Be happy, polka
Bye-bye-baby, polka
C-1214 My honey is wandering in Tyrol; St. Clair polka
C-1220 Too fat polka; Jolly polka
F. Yankovic and his orch
C-1192 Alpine waltz
Lamplighter's polka
C-1211 Village tavern polka
Lumberjack — polka
C-1215 Marianna polka
Hit and miss polka
F. Zajc and his Polkateers
T-103 Silk Umbrella polka
Linden Tree — waltz
T-106 Tivoli Park Polka
Village Square Polka
T-114 Red Wine — Polka
Edelweiss waltz
Ernest Benedict Quartet
R-574 Na Marjance, Polka
Clarica (Clara) Pokla
R-575 Clevelandski Valček
Malo Nocek, Polka
J. Perush and his Tav. Band

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in US., by the best Slovene artists, to:

PALANDECH'S

536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

ZA LIČNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MICHIGAN 3145

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Iz SANSovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

PRISPEVKI V KAMPANJSKI SKLAD PROGRESIVNE STRANKE

(Junij, julij in avgust 1948.)

Prejšnji izkaz	$ 175.00
Št. podružnice SANSa in kraj	
1 Detroit, Michigan	50.00
2, Chicago, Illinois	10.00
7, Little Falls, New York	25.00
8, West Newton, Pennsylvania	4.00
11, Ambridge, Pennsylvania	15.00
12, West Aliquippa, Pennsylvania	25.00
17, Uniontown, Pennsylvania	25.00
18, Sheboygan, Wisconsin	8.00
23, St. Louis, Missouri	25.00
25, Chicago, Illinois	75.00
27 Arcadia, Kansas	11.00
30, Sharon, Pennsylvania	42.00
48, Cleveland, Ohio	25.00
49, La Salle, Illinois	25.00
54, Chicago, Illinois	6.00
56, Milwaukee, Wisconsin	25.00
59, Brooklyn, New York	50.00
73, Herminie, Pennsylvania	45.00
91, Chisholm, Minnesota	35.50
96, Auburn, Illinois	22.50
110 Imperial, Pennsylvania	25.00
Št. društev SNPJ	
5, Cleveland, Ohio	25.00
9, Pittsburgh, Kansas	5.00
27, Frontenac, Kansas	8.00
29, Thomas, West Virginia	5.00
33, Ambridge, Pennsylvania	25.00
48, Barberton, Ohio	5.00
89, Midway, Pennsylvania	10.00
90, Hackett, Pennsylvania	18.50
92, Franklin, Kansas	10.00
101 Greensboro, Pennsylvania	5.00
110, Chisholm, Minnesota	5.00
119, Waukegan, Illinois	10.00
124, Forest City, Pennsylvania	15.00
132, Klein, Montana	10.00
138, Strabane, Pennsylvania	10.00
144, York Run, Pennsylvania	5.00
145, Cliff Mine, Pennsylvania	15.00
180, Linton, Indiana	6.00
192, Milwaukee, Wisconsin	25.00
209 Nokomis, Illinois	10.00
238, Mansfield, Ohio	25.00
293, Farmington, Illinois	2.00
296, Helper, Utah	20.00
299, Walsenburg, Colorado	8.00
314, Buhl, Minnesota	10.00
317, Export, Pennsylvania	5.00
322, Chisholm, Minnesota	2.00
325, Gowanda, New York	12.00
344, Sheboygan, Wisconsin	5.00
434, Arma, Kansas	5.00
454, Sand Coulee, Montana	5.00
518, Detroit, Michigan	10.00
522, Indiana Harbor, Indiana	5.00
591, Belleville, Illinois	3.00
600, Johnstaown, Pennsylvania	10.00
Odsek društva št. 106 SNPJ, Imperial, Pennsylvania	25.00
Progresivne Slovenke, krožek št. 15, La Salle, Illinois	10.00
Jugoslovansko sam. podporno društvo Zarja, Chicago, Ill.	10.00
Fred. A. Vider, Chicago, Ill., za prodane knjižice	75.00
John Skoda, Uniontown, Pa., za prodane knjižice	25.00
Lovrenc Prezelj, Troy, Wisconsin	7.00
Valentin Virtich, Milwaukee, Wisconsin	10.00
Jacob Rozic, Milwaukee, Wisconsin	5.00
Joseph Buzga, Lyons, Wisconsin	5.00
Mary Bizjak, Dawson, New Mexico	2.25
Andrew Sprogar, Elizabeth, New Jersey	2.00
Frank in John Fik, Paris, Illinois	2.00
Frank Mahnich, Paris, Illinois	1.00
	$1,107.75
	$1,282.75

MIRKO G. KUHEL, gl. tajnik.

CHICAGO

45-LETNICA DRUŠTVA SLAVIJE

ŠT. 1 SNPJ

10. OKTOBRA 1948

v jednotini dvorani 2657 So. Lawndale Avenue

SPORED

1. Pozdravni govor ..... *Frank Zaitz*
2. Pevski zbor *PREŠEREN* pod vodstvom prof. Franka Kubine
3. Deklamacija ..... *Milena Medvešek*
4. Nastop mladinskega krožka 26 SNPJ pod vodstvom *mrs. Terry Alesh.*
5. Narodni ples ..... *Plesalca Adam*
6. Nastop pevcev in pevk zbora ZARJE iz Clevelanda
7. Slavnostni govornik ..... *F. A. Vider*
8. Predstavitev ustanovnih članov
9. Nastop pevcev in pevk zbora *ZARJE* iz Clevelanda

Voditelj programa Milan Medvešek

Po programu ples in prosta zabava

Za ples igra KOVIČEV ORKESTER

Vprašanje Koreje je važno, a je ostalo daleč v ozadju

(Nadaljevanje s 1. strani.)

obdelane zemlje. Leta 1937 je imela dežela 1,710,000 glav živine, 1,620,000 svinj in 7,270,000 kokoši in druge perutnine. Kmetijstvo je bilo izza davnih časov na nizki stopnji in kmetje so obdelovali zemljo tako rekoč z golimi rokami. Japonci so odpravili malo kmečki način obdelovanja zemlje ter uvedli veleposestva, na katerih so prejšnji gospodarji delali kot najemniki. Zaradi preveč intenzivnega izkoriščanja zemlje, zlasti na jugu dežele, kjer so veleposestva večinoma še ostala, je zemlja močno izčrpana. Zaradi tega in zavoljo pomanjkanja gnojil je v letu 1947 pridelek žita padel na 40% pod normalo. Tudi letošnja žetev ni bila dosti boljša, ker še vedno primanjkuje gnojil. Razlaščeni kmetje pa pripisujejo nazadovanje poljedelstva neznanju in nemarnosti upraviteljev veleposestev, ki so še vedno isti kot so bili pod Japonci.

Policija v južni Koreji postopa po vzorcu nekdanje japonske policije in uporablja brutalne metode "kontrole misli", ki se opira na načelo: "Če nisi z nami, si proti nam." V skladu s tem načelom preganja vsakogar, naj si bo to novinar, učitelj, pesnik, umetnik, rokodelec ali kmet, ako si upa kritizirati vladajoči režim; policisti ga vržejo ponoči iz postelje in tirajo v ječo. V dobi med septembrom 1946 in julijem 1947 je bilo tako aretiranih 113,447 oseb, od katerih je bilo 96,670 obsojenih. Za nesrečnika, ki ga je pograbila policija, ni upanja, da bo našel zadoščenje pred sodiščem. Policija ga proglasi za komunista in sovražnika države ter poskrbi, da mu izsili kakršno koli "priznanje". Navadno dosežejo to na ta način, da obesijo žrtev za pete ter ji vlivajo vodo v nosnice, poleg tega pa jo še surovo obdelujejo z bambusovo palico. Često je žrtev pri "zasliševanju" deležna tudi brc z okovanimi čevlji ter suvanja s pestmi.

Na Koreji si delavci pri srečanju prepogosto zašepetajo v pozdrav vprašanje: "Ali ste že čuli o znancu N.? Preteklo noč so ga "sneli".

Marsikak poštenjak, ki so ga tako "sneli", je izginil brez sledu. Nekateri, ki prestanejo policijsko "zaslišanje", se vrnejo čez nekaj tednov kot pohabljenci, ki se često nikoli več ne opomorejo.

Policiji vneto pomagajo posebne vrste gangsterji, tolpe mladih pretepačev, ki se zbirajo v raznih političnih organizacijah, kot so na pr. "Neodvisna mladina", "Skupine mladih mož za Korejo" itd. Kaj so ti ljudje, to je najbolj jasno označila vojaška uprava sama, ko je nedavno razpustila eno slično organizacijo zaradi "nasilneh dejanj, ustrahovanja, terorizma in gangsterstva". Ti korejski pretepači hodijo po stopinjah italijanskih fašistov in nemških nacistov in so se kajpada tudi osvojili njihove metode: ugrabljajo ljudi, jih mučijo, morijo in so pri vseh nečednih poslih zvesti pomagači policije. Tudi ženske se zbirajo v sličnih organizacijah in z vso vnemo posnemajo svoje moške pajdaše.

K nadlogam, ki tarejo Korejce, je treba še prišteti inflacijo. Predno so Japonci zapustili deželo, so natiskali na milijone korejskih dolarjev in jih spravili v promet. Na ta način je ob koncu vojne denarni obtok narastel na okoli 19,400,000,000 dolarjev. Ta denarna poplava je povzročila silno draginjo in neznansko gospodarsko zmedo. Cene so švignile v bajne višine in se za nekatere vrste blaga povišale do stokrat in še več. Moški površnik stane n. pr. 50,000 korejskih dolarjev, par slabih čevljev 3,000 dolarjev, košček mila 150 dolarjev, krožnik juhe 100 do 200 dolarjev. Plače seveda niso sledile temu akrobatičnemu dvigu cen. Povprečna plača uradnika znaša okoli 2000, delavca pa okoli 1500 dolarjev mesečno.

Najbolj cenjeno plačilno sredstvo je cigareta, ki stane 70 dolarjev komad. Bankovcev po 5 in 10 dolarjev sploh ni opaziti v prometu, ker za tako majhen denar pač ni mogoče ničesar kupiti.

Inflacija bo skoro gotovo upropastila južno Korejo, če je že ne bodo reakcionarni politiki. Na vsak način bo nova poštena vlada, ki bo prej ali slej pač morala priti do oblasti, imela dokaj težko nalogo, morala bo ne samo obnoviti razdejano gospodarstvo dežele, marveč tudi preporoditi vse javno življenje, ki je zaradi korupcije in terorja v strašnem razkroju.

Tri leta delovanja Združenih narodov

(Konec s 1. strani)

da imajo zdaj dežele, ki vladajo takim predelom dolžnosti in obveznosti. Skratka, poročati morajo Z. N. o svojem upravljanju takih predelov in odgovarjati za nedostatke pred Z. N. in pred svetovno javnostjo.

V 12 avropskih deželah so Z. N. nudili hrano več kot 4 milijonom podhranjenih in gladnih otrok; vladam je pomagala OZN obnoviti njihovo delovanje na polju socialnih potreb; prevzela je od bivše Lige narodov delo kontrole nad narkotičnimi sredstvi; njena komisija za človeške pravice, kateri načeljuje Mrs. Roosevelt, je začrtala program človeških pravic in potom ekonomske komisije za Evropo, je pospešila ekonomsko sodelovanje med evropskimi državami. V tem delu so udeležene zapadne kot vzhodne dežele. — OZN ima poleg tega še 17 posameznih organov, ki izvajajo svoje programe na polju zdravja in delujejo na tem, da se v vse dežele po svetu zanese boj proti hudim in nalezljivim boleznim kot je jetika, spolne bolezni itd., kakor tudi, da se poskrbi za blaginjo mater in otrok. Mednarodna organizacija za begunce je poskrbela za rehabilitacijo 185,000 pregnancev, 72,000 pa jih je pomagala spraviti nazaj v njihove rodne domovine. V delu so načrti za preprečenje pomanjkanja živeža v svetu, kot še mnogi drugi koristni načrti. Državni urad meni, da so Z. N. most zbližanja med vzhodom in zapadom.

Funkcije v spanju

Baje se da človeku med spanjem marsikaj prišepetati, kar mu kasneje ostane v spominu, s tem pa še ni rečeno, da bi se mogli med sladkim smrčanjem naučiti kitajščine.

Učenjaki so že pred časom posvetili svoj trud študijem o funkciji, ki jo vrši spanje v organizmu z biološkega, kliničnega in psihološkega vidika.

Potrpežljivi 25-letni študij je ovrgel razne zelo razširjene predsodke, kot n. pr. predsodek, da škoduje gibanje v spanju nočnemu počitku. Dr. Kleitman je dokazal, da menja človek v spanju normalni položaj 20 do 45-krat v noči in da to odgovarja potrebi organizma samega, katerega deli vsi potrebujejo počitka. Nadalje je prav tako ugotovil, da se lahko spremeni štiriindvajset-urni kolobar za spanje in bedenje. Z raznimi poizkusi, ki jih je izvršil sam v popolni temi, je Kleitman ugotovil, da se lahko organizem izvrstno privadi kolobarju 21 ali 28 ur in da torej kolobar 24 ur ne sloni na filozofski potrebi počitka.

Po Kleitmanovih ugotovitvah se razvoj uspavanja in zbuditve razvija v šestih fazah. Predno se zaspi, najprej popušča utrip, bitje srca in drugi fiziološki procesi, nato se umiri pet čutov do popolnega prenehanja delovanja in to v sledečem redu: vid, okus, vonj, sluh (le deloma), tip. Pri zbujanju ta proces poteka ravno obratno.

Dejstvo, da sluh med spanjem nikdar ne izgine popolnoma, je že pred mnogimi leti dalo misliti na možnost zdravljenja in učenja med spanjem. Aldous je v romanu "Novi svet" izdelal pravcato fantastično, toda učinkovito teorijo o "ipnopediji".

Sedaj so povzeli to načelo na znanstvenem polju; prof. Charles B. Elliot, docent phsiologije na univerzi Severne Caroline, in Max Sherover, predsednik Linguaphone zavoda, sta v zadnjih dveh letih izvedla s pomočjo 40 študentov vrsto poizkusov in sta na podlagi tega izrekla prepričanje, da se med spanjem lahko poučujejo tuji jeziki, naštevanke, kemične formule, Morsovi znaki in druge snovi, ki zahtevajo mnemotehnični napor. Tako je n. pr. en poizkus obstajal v tem, da so v bližini spečega postavili fonograf, ki je spečemu prišepetaval tuje besede na uho. Ko se je pa ta zbudil, so dali študentu seznam istih besed, da se jih nauči na pamet, nakar so ugotovili, da mu je to uspelo v neverjetno krajšem času kot normalno. V bodočem letu bodo izvršili poizkuse v tem smislu v velikem obsegu s študenti državnega College v Pennsylvaniji.

Sherover, ki je iznašel mnogo inštrumentov za ipnološke konvesti poizkuse z napravo svoje trole, je pripravljen nadalje izlastne iznajdbe, ki se namesti v blazino duševno bolnih in ki šepeče v uho spečih pomirjujoče besede. Take poizkuse bodo izvedli tudi v nekaterih psihiatričnih klinikah raznih držav.

Ali je res hudo iti k zobozdravniku?

Če pridemo k zobozdravniku mislimo vedno na bolečine, ki nas čakajo, torej na bolečine pri izdiranju in pri drugih manipulacijah v ustih. Če pa gremo k drugim zdravnikom, se ne bojimo tako, čeprav gremo na večje operacijo. Zakaj? Zato, ker so v preteklosti izdirali zobe padarji brez injekcije in s tem povzročali grozne bolečine, razen tega so pa še puščali korenine v čeljusti, zaradi česar so se bolečine nadaljevale.

Izdiranje nič ne boli, če injekcija dobro drži, če je pa korenina vneta, potem gre samo z narkozo pa tudi to brez bolečin. Ko je zob izdrt, se včasi pojavljajo bolečine, pa ne vselej. Če se pojavijo, jih lahko ublažimo s praški proti bolečinam (veramon, aspirin, compral). Zakaj bi ne bilo bolečin, ko ostane vendar po izdiranju velika rana ne samo na koži in mesu, ampak tudi na kosti. Če se urežemo v prst, tudi boli, zakaj bi ne smelo boleti, če si damo izdreti zob? Zato vendar ni kriv noben zobozdravnik. Ljudje pravijo: trikrat mi je šel v usta in še ga ni izruval, zato me pa boli. Saj ni res, da boli zato, ampak res je, da se velikokrat zgodi, da po težkem izdiranju, kjer je bilo treba odstraniti velik del kosti, nič ne boli, ali pa le malo, zelo pa boli takrat, kadar je šel zob naenkrat ven. To je odvisno od tega, kakšen je organizem in konstitucija človeka.

Bolečine so lahko tam, kjer je bila velika infekcija korenine, torej tudi kost, ali pa če so živci okolice razdraženi. Ne gre pri izdiranju za to, da bo zob v enem hipu zunaj, ker to ni nobena umetnost, če se odtrga pol zoba, korenine pa pusti notri. Zob lahko poči, če so korenine zvite ali če jih je več, to nič ne de; korenina pojde ven; ampak ne takoj, zato je potrebno več časa. Zgodi se, da traja težko izdiranje tudi do dve uri, kar se zgodi z dobro injekcijo in če ni vnetja, brez bolečine, če pa boli, je treba počakati, da vnetje čez nekaj dni preneha in potem nadaljevati. Zato je jasno, da več razume tisti, ki izdere cel zob, četudi v eni uri, kakor tisti, ki zlomi zob v enem hipu in reče, da je vse zunaj. Bolje je pošteno povedati resnico, da se je zob zlomil, pa ga potem izdreti, kakor pa dovoliti, da se pojavijo čez nekaj časa bolečine in gnojenje, in da drug zdravnik najde še eno korenino v dlesnih, kar povzroča bolečine in strožke.

Če nekaj. Včasih slišimo, da je nekdo umrl, potem ko si je dal izdreti zob. Res je, da se to zgodi, vendar zelo redko. Znano je nekaj primerov v literaturi. Drugo vprašanje je, po čigavi krivdi se to zgodi. Vzrok je lahko infekcija, če izdiramo zob z zamazanimi neprekuhanimi kleščami. Na teh so bakterije, ki zastrupljajo kri in če je dotični slabe konstitucije, umre. To se zgodi, če si izdiramo zob pri mazaču, ali pa če nam ga izdira kdo doma. Izdirati smemo le s prekuhanimi, torej sterilnimi kleščami. Zastrupljenje tudi lahko nastane, če je bila že infekcija zoba tako huda, da ni več pomagalo niti izdiranje. Če je torej v tem primeru bolnik umrl in je bil zob izdrt s prekuhanimi kleščami, je vzrok vselej samo huda infekcija in slab bolnikov organizem, ki ni mogel premagati infekcije. V tem primeru torej ne moremo obdolžiti zdravnika. T. B.

"V svoji neizmerni pravičnosti postava ne dovoljuje, da bi beračili bodisi bogati ali revni, niti jim v izreku enakopravnosti ne dovoljuje, da bi spali pod mostovi."

Anatole France.

Psychiatrists

Dr. C. C. Burlingame, of the Institute of Living of Hartford, Conn., thinks psychiatrists are going "haywire." Dr. Burlingame is regarded as a distinguished authority. He says psychiatry is merely "the medical specialty devoted to emotional disorders."

"The job of the psychiatrist is to treat the individual who is off the beam," he added. "It's not his business to attempt to solve national and international problems."

SAFETY FIRST

The airplane is losing out to the luxury liner. According to advices from New York, the big passenger boats are already swamped with 1949 reservations while anyone can get a seat aboard a trans-Atlantic plane. Safety is probably the explanation.

Electricity and the Cost of Living

Dasi so se življenjske potrebščine v zadnjih letih podražile 72%, je cena enemu našemu najnujnejšemu predmetu, elektriki, *v resnici nazadovala.*

Od vsakega dolarja, ki se ga potroši v povprečnem gospodinjstvu, bazirano na podatkih U. S. biroja za statistike, gre manj kot 1½c za elektriko, ki vam razsvetljuje hišo, hladi vašo hrano, goni vaš pralni stroj in vrši razne druge posle v vašem gospodinjstvu.

V teh dneh donebnih stroškov vam elektrika opravlja toliko po tako nizki ceni, da pomeni za vas najnižji potrošek.

Za isti denar more povprečna čikaška družina porabiti sedaj več elektrike kot pa pred desetimi leti.

Dejstvo je, da je *elektrika eno izmed vaših potrebnih sredstev, ki ni naraslo v ceni.*

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

A Yugoslav Weekly Devoted to the Interest of the Workers
•
OFFICIAL ORGAN OF
J. S. F. and Its Educational Bureau

PROLETAREC

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

NO. 2135. Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL., October 13, 1948. VOL. XLIII.

Here's the Man Who Discovered Radar

It's generally agreed that radar had a lot to do with winning the last war. Few people know, however, that Dr. A. Hoyt Taylor, who is retiring after 35 years' service with the great Naval Research Laboratory near Washington, made the discovery. He's a modest scientist who never craved the spotlight.

Dr. Taylor first tested his electronic "eye" on the Potomac in 1921. That's 27 years ago. For years he pleaded with "the admirals" to put it on every American war ship. They dismissed the suggestion as "another fool notion."

Fortunately, Dr. Taylor described his experiments in scientific journals as early as 1922. These articles attracted the attention of scientists and naval officers in Britain. They proceeded to develop Dr. Taylor's idea.

It wasn't until 1931 that our Navy Department decided that radar was worth investigating. By that time the Germans were at work.

For once the Germans didn't move fast enough and, between the British and the Americans, radar was finally perfected. It won the air battle which saved England at the beginning of the war and its contribution to the Allies' naval and air victories in all parts of the world is beyond calculation.

For his part in the performance Dr. Taylor gets a Medal of Merit. He should have a monument in a conspicuous place in the nation's capital. — Labor.

INNOCENT TILL PROVEN GUILTY?

The "Red hysteria" which was generated in Washington and has now spread throughout the nation is enough to make lovers of democracy shudder in their boots.

And why not?

Persecution has been substituted for prosecution. "Subversive" cases of doubtful merit have been tried in the headlines instead of in the courts.

Rumor and unsubstantiated charges have been substituted for evidence. The accused have been denied the right to face their accusers.

Guilt by association has replaced guilt by action.

And there has been a gradual drift away from the good old American idea that men are innocent until proven guilty.

To many persons attempt to shrug the whole thing off by assuming that "where there is so much smoke there must be some fire."

Sure there's fire—but imagine what would happen to a fire department that poured tons of water into every building in a block in the hope of smothering a hidden blaze in one tiny basement.

Or try to picture what would happen to the policeman who fired into a crowd and wounded a dozen persons in an attempt to capture an escaping burgler.

Our complaint is not about the desire to put out the fires of subversion and disloyalty. We're opposed to the methods used.

And we're afraid of where the trend will lead the nation.

—CIO News.

New Blowers Boost Big Iron Production

YOUNGSTOWN, Ohio — Everyone who has worked for an industrial corporation knows it pays far higher salaries to its financial officials, lawyers and salesmen than to "production men," but the latter are the ones who "turn out the stuff" and ought to get the most. For example:

Engineers and other production men of Republic Steel have equipped a blast furnace with new "high pressure top blowers," which increase the daily output of pig iron by 20 per cent. The same new equipment will be installed on other furnaces.

That not only boosts Republic profits, but also increases the country's supply of iron and steel, the shortage of which is holding back production of almost everything needed by the American people.

Old Foe of Unions Gets Big-Hearted

CLEVELAND, Ohio—The Associated Industries, composed of Cleveland employers, is one of the oldest and most bitter anti-union organizations in the country. It even taught some tricks to the N.A.M. and other enemies of labor.

Now the "A.I." has suddenly become greatly interested in the welfare of workers. It conducted a survey of "hot lunches" served in Cleveland factories, and recommends such meals as "good for labor relations and efficient production."

At the prices charged for the lunches, most of the employers take a slight loss, which adds about one-half of 1 cent an hour to their labor cost "per man-hour."

The A.I. apparently figures it is cheaper to pay workers one-half cent more an hour in the form of "hot lunches," than to pay wages raises won by unions.

IN A CLASS BY HIMSELF

When General Lew Wallace wrote his phenomenally successful best-seller, "Ben Hur," he very tenderly dedicated it to "The Wife of My Youth." This was very touching to a majority of his readers, but a sizable minority did venture to inquire "How many wives has General Wallace had?"

And so it came to pass that the General's wife wrote a letter to the publishers, and caused them to amend the dedication thus:

"To the wife of My Youth
Who still abides with me."

One In Four Carries Union Card

One out of every four working men and women in the U.S. carries a union card.

All told, 15,600,000 individuals are union members, according to the new Directory of Labor Unions (BLS Bulletin No. 937) published by the Labor Dep't recently.

There are 197 unions organized on an international or national basis, according to the Labor Dep't lists. However, six of these 197 claim more than 500,000 members each, with several near the million-member mark. And 37 unions can claim more than 100,000 members each.

Plenty Food

Even if we "treble our population," plenty of food for the American people can be produced by using the "sun's energy" in ways that are being uncovered by science, Dr. Farrington Daniels, University of Wisconsin chemist, told a scientific conference at Washington.

Foods, he pointed out, consist largely of "carbohydrates," which are produced by the sun's energy and "clorophyl," the organic compound which makes vegetation green.

That is a slow progress but Daniels said it can be speeded up by man, who has already learned how to make clorophyl, and is learning how to use it and the sun to make food in factories instead of on farms.

Want a $10,000-A-Year Job?

WASHINGTON — (FP) — High prices, congressional spy hunts and the uncertainty of the November election outcome are combining to keep empty 55 Government posts paying $10,000 and more.

Government personnel officers say most of the jobs, just a step or two below cabinet rank, had been vacant for months and would probably stay that way until after the election. They said that presidential appointments were not too attractive just now, especially since the cost of moving to Washington and finding housing is so great.

The hue and cry over scientific spying raised by congressional committees, they said, acted as a strong deterrent to scientific men. They pointed out that 33 of the 55 jobs open are strictly scientific in nature.—The Brewery Worker.

THE MARCH OF LABOR

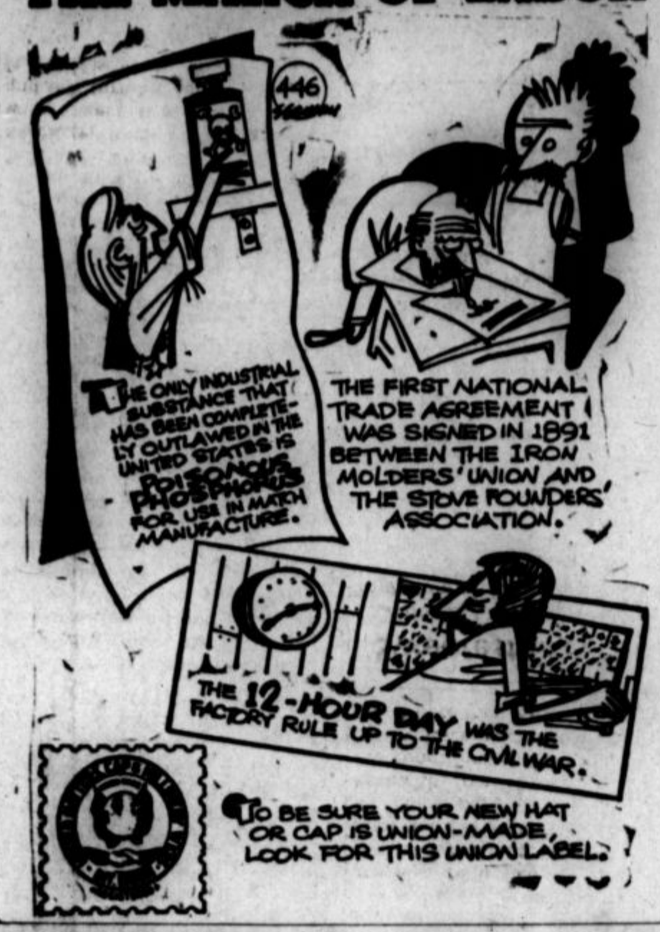

PEOPLE DO IT

By HENRY JONES

NEW RECORDS

The "iron horse" set some new records for freight hauling in the first six months of this year.

According to the A.A.R., the average load per train, which hit a new high last year, went on up to 1,153 tons. It was 804 tons more than in 1929.

Tons of freight moved one mile for each hour of train operation averaged 18,212. The 1929 average was 10,580 tons.

The length of the average train was 53.7 cars.

Silicosis, the dread of miner and quarry worker, is begining to yield to a mist and valve that does the victim's breathing for him. Relief on an unprecedented scale has been given to the 500 miners who submitted themselves as guinea pigs, and there is growing hope of cure. This is the first result of the first years program of a five year research, paid out of that 20 cents a ton that the UMWA levies on coal.

Remember the howl that went up when this levy was first proposed? Remember the silicosis victims of Gauley Ridge. Remember the number outside of the mining industries who get this ailment as grinders, building workers, etc.

It all adds up to a big pile of other evidence that the more organized workers have to say about the world, the better the world will be.

• • •

Same research showed "that in hundreds of instances, silicotic miners were unable to prove by use of X-rays to the satisfaction of state authorities that their disability was total and that they should receive occupational disease benefits." It added that from 20 to 25 per cent of the so-called "natural deaths" of anthracite miners were due to silicosis.

• • •

Another way to prevent this and many another miner's ailment, is to change the cockeyed social order. A fellow sticks to the same old job, building whiskers on it, hoping for security in the days when he fears a strange man-catcher would give him the brush off, and spending years under the ground or at the same grindstone in a factory. It is possible to get the necessary work of the world done with a very few hours per week, and still turn out the stuff we want. It is possible to end forever the fear of not having a job, and make men feel free to shovel hay if they would like some sunshine instead of shoveling ore of the 27th level. Cumulative exposure to the same sort of industrial hazard is much worse than intermittent exposure to a variety of hazards—but in a world where the only thing a slave can hope to accumulate is seniority, even industrial doctors recommending change of occupation know that their advice is seldom followed.

• • •

"Draft evaders" is what the press calls them as it reports the early instances of the arrest of lads who refused to register. The typical story goes on that the non-registrants did no evading, but made their refusal to register as conspicuous as they could, and usually were not subject to induction anyway, as divinity students, veterans, or for other reasons. This refusal has been made with a full knowledge of the five year sentence that can be imposed. What they are definitely not evading is their own conscience.

• • •

Employee suggestion systems are going full blast outside the cartoons. Socony-Vacuum has hired an expert from the National Association of Suggestion Systems, who has at his disposal some 2000 suggestion systems in use by business concerns. Socony under his guidance claims to give the worker making the suggestion one-fifth of the savings effected by it. That works out that if you hit on a plan to lay off three men including yourself, you would have a claim to 60 per cent of your pay, provided you had managed not to get laid off.

• • •

Suggestions from labor papers are also requested by the lawyer who is labor secretary for the Republican Party in a form letter to all labor papers. Our suggestion herewith free of charge: Restore the conditions that made Abe Lincoln rejoice he lived under a system where men were free to strike.

"Sweetest Day"

Who is Chicago's "sweetest" high school football players?

In observance of "Sweetest Day", to be held in Chicago Saturday, October 16, as a day set aside to "make someone happy." Chicago's "Sweetest" grid star will be selected by popular vote, with scholastic players from all Chicago high schools and suburbs eligible in the voting.

Entries for the selection of "Sweetest" player closes at midnight, October 10, with all high school students and fans eligible to vote for their favorite player. Entries are being received at "Sweetest Player Headquarters," Room 1915, 436 North Michigan avenue.

Announcement of the winning high school boy will be made on Wednesday (October 13).

A committee of five judges, headed by Bob Elson, popular Chicago radio announcer, will help select Chicago's "Sweetest Player."

Sweetest Day was established to honor shut-ins, disabled veterans, and orphans, as well as loved ones. The Sweetest Day Committee will distribute over 10,000 gift boxes to veterans' hospitals and orphanage on the day.

JEST THINGS...

By Clarence Zaitz

Can you remember way back when the front pages of the newspapers weren't splattered with war headlines, either "cold" or otherwise? I can't. It's been so long ago that at the time I didn't read much beyond the comic section of the papers.

It's getting so that you can nearly predict what will be on the front pages the following day. It follows a regular, it seems, pattern. It'll either be a big headline screaming about the Berlin crisis; or it will be some squawkin' about communists in the government, in Hollywood, or practically anywhere, for that matter.

Hurricanes used to and still do, provoke big headlines, but even they are getting rather regular now, so they aren't so unusual anymore.

I haven't kept track of the number of times such terms as "communists", "reds", "cold war" and a few related words have appeared in the news recently. But they have been in the spotlight constantly for the past year.

Whenever Congress wants to dodge some pressing matter, they just dig up some old dusty testimonies, or go back to something someone jokingly said a few years ago, and start another Un-American Activities investigation.

I do believe that there has actually been more writing devoted to developments of the "cold war" than if the situation were really a shooting war.

How can people possibly help but think in terms of war when the one thing that is always being emphasized in the news is that we are in eminent danger of a world conflict?

We are told that we are not preparing for war, we're just geting ourselves ready in case someone decides upon a war on us. It's alright in that respect, but how about if each country in the world grew equally suspicious of their neighbors?—there would bound to be a catastrophe. It stands to reason that if a bunch of people are tottin' guns around and hollering about their neighbors planning a war, someone is going to get hurt.

The word "communist" has been so misused that I'm beginning to wonder if anyone knows what its definition is any more. I doubt it, though, because people just pick up the word and throw it around like everyone else is doing.

The word is being used instead of profanity, as an adjective against people in the news. Communist sounds better, I guess, and anyway, it is more readilly usable in the news.

The young generation that is growing up now will never know the term as anything but a nasty adjective, they will keep knowing it as something terribly bad, and bad it may be, but they should be told more about it—the truth, that is—so that they don't go through life dreading it as a boogey man.

Hot Battle Ahead On U.S. Printing Bill

One of the hot battles in the next session of Congress will be over $55 million a year which government agencies spend for printing of pamphlets and other documents at the Government Printing Office.

Senator Styles Bridges (Rep., N.H.) says much of the money is spent for "propaganda" and useless purposes. He has begun an investigation and is seeking proof of his charges.

Last year, the army ran up the biggest printing bill, $8.6 million, and Congress was second, with $6.7 million.

Undoubtedly an honest investigation would reveal some waste and misuse of printing funds, but many government publications which are easy to ridicule give the American people useful information about their problems.

He Was

First Burglar (pointing to a well-known millionaire): "How would you like to be in his shoes?"

Second Burglar: "I am."

THE POWER TO FINE WORKERS

It appears that Harold Stassen over-stated the case when he made his Detroit speech a few weeks ago. The former Minnesota Governor used words that made it appear that union people turned out to hear President Truman a few days earlier because they were forced to do so by their officials. Anybody who read that speech might have thought that all who didn't join the crowd were fined.

Now unionists come out with a different story. They say that one—only one—local union threatened their membership with an assessment of $3 if they failed to participate in a Labor Day parade. The result is that Stassen's face is red and Dewey is asking the Lord to protect him from his friends.

Well, we'll accept the union's story, even though we don't like the idea of forcing individuals to do things against their wills.

However, we're not nearly so interested in the fact that unions exercise the power to levy against their membership as that even those unions who don't do such things approve of a system which gives a monopolistic owning class the power to levy against every American for the privilege of working.

That's where our gripe against union officials is based. That leaders of workers should agree that anybody should be paid for owning something and that workers should toil a portion of each day for the profit of anybody else is a fact to which we never have become reconciled

That's the big robbery—the dollars that go for profit and dividends and interest—and the fines imposed by unions, even if wrong in principle, are picayune by comparison.

We have long been advocating a socialized economy in which the power of owners to fine workers would be ended. But high-ranking unionists just won't attack that racket at its source, which is the private ownership of the means of production and distribution, or lead the way toward an economy for use instead of for profit.

Verily, a $3 fine is "peanuts" compared to the legalized robbery which most unionists tolerate and vote to maintain.

—Reading Labor Advocate.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

Not only are American union officials trying to herd their followers into down-the-line support of the Democratic party, but they are using a technique that is likely to be effective with workers who lack a Socialist understanding of things.

The trick is to center attention on as few issues as possible, so that the masses who are to be influenced shall have as little as possible to think about. A rounded consideration of economic and sociological facts is likely to be so confusing that ordinary people will stop listening. But with only one enemy, the masses can be held in line.

The enemy in this case is the Taft-Hartley law. That is the "whipping boy" which workers are expected to hate. That and nothing else; Inflation, foreign relations, high prices, mounting profits, taxes—all are secondary matters which the common man simply don't need to understand. Abolish Taft-Hartley; give the unions a free hand and, no matter what happens to the American economy, proper adjustments can be made.

• • •

But union leaders can't place their own trade-mark on that technique. It is a method of procedure that has been employed by many demagogues who would rather influence and manage people than educate them to a point where they are able to manage themselves.

The late Adolph Hitler wrote at some length, in his book, "Mein Kampf," upon the necessity of having few enemies, so that the attention of many people could be focused on one point. However, one should not condemn anything just because Hitler was for it; he also shunned alcoholic beverages, a fact which most people would be willing to account to his credit.

Nevertheless, in all his harangues, the Nazi fuehrer quickly passed over all other matters to emphasize not more than two main themes: The Jew and the Versailles Treaty. It was that method of influencing the populace which resulted in his temporary rise to power and in Germany's ultimate downfall.

• • •

It is not true that the evils that are part of the private-profit system—which has evolved to a point where business is vastly more monopolistic than competitive—will be solved merely by abolishing any single law.

Neither is it true that the principle of democracy will be strengthened by inducing workers to place their destiny in the hands of union leaders who think more of influencing workers' actions than of enlightening them.

A Sensible Plea

Kenesaw M. Landis II, in Chicago Sun-Times

LOGANSPORT, Ind.—Amid the angry indictments and recriminations over the Berlin blockade, there is one modest proposal that deserves some consideration.

It doesn't come from any of the great Powers that have been protesting so dramatically about their rights in Berlin.

The suggestion comes, oddly enough, from the principals in the case, from the blockaded people of Berlin, in whose welfare we have expressed such a great interest.

We have warned the Russians most solemnly that no amount of coercion will cause us to let these people down. We have insisted that our interests in Berlin is "outstandingly humanitarian in character."

So before we get involved in war on this matter, it might be well to listen to what the Berliners themselves have to say—through their duly elected representatives.

The Berlin City Council, which is strongly anti-Russian, has made a special appeal to the United Nations.

"It will always be difficult," declares the Council, "to find a durable and final solution of the Berlin problems on an international basis."

What do the Berliners suggest? An answer that does not seem to have occurred to our military statesmen.

EXPURGATED EDITION

My life, I insist, is an open book,
A proud review for the ages,
Cover to cover it shouts the truth
With only a few missing pages.

"We, therefore," says the Council, "urgently appeal to the occupation Powers and to the world to withdraw the occupation troops from Berlin as part of an over-all end of the occupation throughout Germany."

The Berliners don't want the Russians to force us out of their city. They propose, however, that we should all get out together and vacate not only Berlin but all of Germany.

☆ ☆ ☆

Aren't we in a silly position, all of us, all the occupation powers?

Here we are, more than three years after the war ended, arguing with great indignation over our respective rights in the capital of the defeated enemy. And what is our reason for being in Berlin?

Supposedly we are there to instruct the Berliners on how to be peace-loving people, and to make sure they don't start another war.

A fine example we're setting. The fact is that all peace-loving people are scared to death that the occupation powers will start a war that will make the last engagement look like a Sunday School picnic.

The soner we find a way to back away from each other, perhaps a foot at a time, the sooner the world will be able to breathe again.